

ΤΕΥΧΟΣ 272 • ΜΑΡΤΙΟΣ 2026

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ

ΤΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΦΟΤΗΤΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

† Μητροπολίτης Γέροντας Αμφιλόχιος Τσούκος
(1938-2026)

Ένας άοκνος Ιεραπόστολος της Αφρικής
Φωτιστής Νήσων Ωκεανίας

Άγιοι Ισαπόστολοι Κύριλλος και Μεθόδιος

Περιεχόμενα Τεύχους

- 04** Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης
- 06** Εισήγηση Αγιοκατάταξης
- 10** Πεπραγμένα 2025
- 15** Οικονομικός Απολογισμός
- 16** Αρχιερέας Γέρων Αμφιλόχιος
- 18** Επιτάφιος Λόγος
- 22** Σύγχρονος Ιεραπόστολος
- 26** Προφήτης του 20ου αιώνα
- 33** Ι.Μ. Αρούσας
- 37** Ι.Ε. Μαλάουι
- 38** Ι.Μ. Νιγηρίας
- 41** Ι.Μ. Μπουκόμπας
- 43** Ι.Μ. Μπενίν & Τόγκο
- 45** Ένα ταξίδι στη Μαδαγασκάρη

Μπορείτε να καταθέσετε την αγάπη σας για την Εξωτερική Ιεραποστολή, με τους παρακάτω τρόπους:

ALPHA BANK (CRBAGRAA)
GR93 0140 4050 4050 0200 2000 170

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ETHNGRAA)
GR06 0110 2560 0000 2564 8000 609

EUROBANK (ERBKGRAA)
GR24 0260 2060 0001 0010 1157 390

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (PIRBGRAA)
GR70 0172 2000 0052 0005 2141 068

PAYPAL στο paypal.me/ierapostoles

Για όλες τις καταθέσεις εκδίδονται και αποστέλλονται θεωρημένες αποδείξεις.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ

Έτος ίδρυσης: 1963

Τιμήθηκε από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας

📖 Τεύχος 272 | Ιανουάριος-Μάρτιος 2026

👤 **Υπεύθυνος έκδοσης:** Νόστης Ψαρράς
Οι συντάκτες ευθύνονται για τα κείμενά τους

📧 Το περιοδικό αποστέλλεται δωρεάν

🖨️ Εκτύπωση: Γραφικές Τέχνες "Μέλισσα"

Ιδιοκτήτης

Αδελφότητα Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής

Μακένζυ Κινγκ 6, Πλατεία Αγίας Σοφίας
546 22 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

T. 2310 279910

www.ierapostoles.gr

office@ierapostoles.gr

Αναγνωρισμένο φιλανθρωπικό σωματείο

Πνευματικός ιδρυτής: Ο Άγιος Χρυσόστομος
Παπασαραντόπουλος († 1972)

Ιδρυτικός Πρόεδρος: † Παντελής Μπάγιας
Μέγας Ευεργέτης: † Παν. Παπαδημητρακόπουλος
Επίτιμος Πρόεδρος: Πατριάρχης Αλεξανδρείας και
πάσης Αφρικής κ.κ. Θεόδωρος

Διοικητικό Συμβούλιο:

Χαράλαμπος Μεταλλίδης	Πρόεδρος
Νόστης Ψαρράς	Αντιπρόεδρος
Κων/νος Β. Μεταλλίδης	Γ. Γραμματέας
Ζηνόβιος Ιατρού	Ταμίας
Ευαγγελία Τραϊκούδη	Μέλος
Δημήτριος Σωτήρκος	Μέλος
Εμμανουήλ Καρακούσης	Μέλος
Απόστολος Ροκάς	Μέλος
Χριστίνα Παυλίδου	Μέλος

Αναφορές δημιουργών

Adobe Stock

10 noon@photo 33 delbars 41 Sky Stock 43 Adwo

Άγιο Πάσχα 2026

Χριστός Ανέστη! • Christ is Risen! • Христос воскрес!
¡Cristo ha resucitado! • Le Christ est ressuscité! • Kristo Amefufukka!
Kristus telah bangkit! • Na Karisito tucake tale! • A Cristo ix pitz vi xi!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Δ/νσις: Βογατσικού 7, Τ.Κ.: 546 22, τηλ.: 2314-175.100
ιστοσελίς: www.imth.gr, ήλ. ταχυδρομείον: gr_imth@yahoo.com

ἀριθμ. πρωτ.: 1747.-

Θεσσαλονίκη, 08.10.2025.-

Αξιότιμο

κ. Χαράλαμπο Μεταλλίδη

Πρόεδρο

τῆς Αδελφότητος Ὁρθοδόξου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς

Μακένζυ Κινγκ 6

Τ.Κ. 546 22 - Θεσσαλονίκη

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Ἐλαβα τὴν ἀπὸ 8^{ης} Ὀκτωβρίου 2025 ἐπιστολὴ Σας, περὶ τῆς ἀγιοκατατάξεως τοῦ μακαριστοῦ -καὶ πλέον ἐν τοῖς ἁγίοις συνηριθμημένου- πατρὸς Χρυσόστομου, τουπίκλην Παπασαραντόπουλου, τοῦ ταπεινοῦ ἐργάτου τοῦ Ἐυαγγελίου καὶ πρωτοπόρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς στὴν Ἀφρική.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ συνιστᾷ ἐξειδικασμένη τιμὴ γιὰ τὴν Τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης, ἀφοῦ ὁ ἐσχάτως ἀνακηρυχθεὶς Ἅγιος διετέλεσε, ὅπως καὶ σεῖς ἀναφέρετε, κληρικός τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐπὶ διετία· ὅθεν καὶ, ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἐν Κυρίῳ καυχᾶται ἡ ἀγιοτόκος πόλις μας γιὰ τὸ νέο μέλος τῆς συστάδος τῶν σὲ αὐτὴ διαλαμψάντων ἁγίων, ἀφ' ἑτέρου, δέ, αὐτονόητη τυγχάνει ἡ πνευματικὴ ὀφειλὴ μας πρὸς αὐτὸν καὶ ἀδήριτη ἡ ὑποχρέωσις τῆς σχετικῆς -κατὰ πάντα- ἀποδόσεως τιμῆς.

Πλὴν ὁμως, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ ἀγιοκατάταξις ἔχει συντελεσθεῖ κανονικῶς ὑπὸ τοῦ παλαιφάτου Πατριαρχείου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἔχει γίνεαι ἡ σχετικὴ ἀναγραφὴ στὶς ἀγιολογικὰς δέλτους, ὁ Ἅγιος Χρυσόστομος ἤδη τιμᾶται εἰς σύνολον τὴν «Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν» τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ ὄνομά του, κατὰ φυσικὴ συνέπειαν, μνημονεύεται στὶς ἱερὰς ἀκολουθίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν «ἐν πάσῃ τῇ δεσποτείᾳ Κυρίου», προφανῶς, δέ, καὶ στὴν καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶ Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ προφέρεται στὶς προσευχὰς τῶν, ὅπου γῆς, εὐλαβῶν χριστιανῶν καὶ φιλαγίων πιστῶν, οἱ ὅποιοι στὸ πρόσωπό του βρῖσκουν ἕνα πρότυπο αὐταπάρνησης, ταπεινώσεως καὶ ἱεραποστολικοῦ ζήλου, τὸν φωτεινὸ ὁδοδείκτη μιᾶς ἀγωνιστικῆς Χριστομιμήτου πορείας γιὰ τὴν ζωὴ τους.

Σὰς συγχαίρω θερμὰ γιὰ τὴν ἐνεργὸν συμβολὴ σας στὴ διατήρησι τῆς μνήμης καὶ στὴν προβολὴ τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου, ἔργου εὐαγγελιστοῦ. Ἡ Αδελφότητά σας, ἡ καρποφόρος διακονία τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ζωντανὴ συνέχεια τῆς πνευματικῆς παρακαταθήκης του, μὲ τὴ σεμνότητα καὶ τὴ συνέπειά της, ἀναδεικνύεται σὲ ζωντανὸ κομμάτι τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς ἱεραποστολῆς.

Ἐπὶ τούτοις, εὐχόμενος ὁ ἅγιος Θεὸς, διὰ πρεσβειῶν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Χρυσόστομου τοῦ νέου ἱεραποστόλου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἱσαποστόλου, νὰ σὰς χαρίζη ὑγείαν, δύναμιν καὶ κάθε εὐλογία στὸ ἔργο ποῦ ἐπιτελεῖτε, διατελώ·

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Θεσσαλονικεὺς *Φιλοθέος*

Ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Ο Ἅγιος Χρυσόστομος με τὸν μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Ἱερώνυμο Α΄ στὴν Ουγκάντα το 1965

Η Εισήγηση για την Αγιοκατάταξη του Αγίου Χρυσόστομου Παπασαραντοπούλου

**Του Μητροπολίτη Κινσάσας κ. Θεοδοσίου στην Ιερά Σύνοδο
του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας – Μέρος Β΄**

Σχετικά με τὸν τομέα τῶν σπουδῶν ὁ π. Χρυσόστομος μετὰ τὸ Δημοτικό Σχπεῖο φοίτησε στὸ κατώτερο ἐκκλησιαστικὸ φροντιστήριό τῆς Κορίνθου. Τὸ πτυχίό τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν τὸ ἔλαβε στὴν ἡλικία τῶν 55 ἐτῶν. Ἐπὶ πλέον κατεῖχε τὴν γαλλικὴ, ἀγγλική, λατινικὴ καὶ ἑβραϊκὴ γλῶσσα. Ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς Μαθητὲς «μὴ κτήσασθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν... » εἶχε καταστρεῖ βίωμά του. Δὲν ἀγάπησε τὰ χρήματα, ἀλλὰ ζοῦσε πάντοτε λιτὰ καὶ ὅ,τι χρήματα ὑπῆρχαν στὴν τσέπη του τὰ διέθετε σὲ φτωχοὺς, ἀρρώστους καὶ ἐμπερίστατους ἀδελφούς.

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ γνωρίζεται μετὰ φοιτητὲς ἀπὸ τὴν Οὐγκάντα, ἰδιαίτερος μετὰ τὸν Θεόδωρον Nankyama μετέπειτα Ἀρχιερέα τοῦ Πατριαρχείου μας. Ἀπὸ ὅσα ἀκούει σχηματίζει τὴν πεποίθησή, ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ἕδαφος ἱεραποστολικῆς ἐργασίας. Μέσα του ἀνάβει ἡ φλόγα τῆς ἱεραποστολῆς. Αὐτὴ ἡ φλόγα, αὐτὴ ἡ εὐσεβὴς ἐπιθυμία, κατατρῶγει πλέον τὴν καρδιά του. Μία φωνὴ ἀκούγεται στὴν καρδιά του, μία φωνὴ ποὺ τὸν παροτρύνει νὰ ἐγκαταλείψει τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μεταβεῖ στὴν Οὐγκάντα καὶ νὰ ἀφιερῶσει τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς του στοὺς Ἀφρικανοὺς ἀδελφούς. Ἀφοῦ προσευχήθηκε καὶ νῆστεψε πολλὰς ἡμέρας, ἀφοῦ παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ

τοῦ ἀποκαλύψει τὸ θέλημά Του με τοὺς στίχους τοῦ ψαλμοδοῦ: «Γνώρισόν μοι, Κύριε, ὁδὸν ἐν ἧ πορεύσομαι ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχὴν μου. Δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου. Τὸ πνεῦμα Σου τὸ ἀγαθὸν ὀδηγήσει με ἐν γῆ εὐθεία... », πῆρε τὴν γενναία καὶ τολμηρὴ ἀπόφασή. «Μὲ καλεῖ ὁ Θεός, τὰ ἀφήνω ὅλα πίσω μου, θὰ πάω νὰ βοηθήσω τοὺς ἐκεῖ ἀδελφούς».

Πολλοὶ προσπάθησαν νὰ τὸν ἀποτρέψουν, κυρίως λόγῳ τῆς εὐθραυστης ὑγείας του, γιὰ νὰ λάβουν ὅλοι τὴν στερεότυπη ἀπάντησή του: «Μνήματα ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖ».

Πρῶτα θέλησε ὁ π. Χρυσόστομος νὰ μεταβεῖ στὰ Ἱεροσόλυμα, ἐκεῖ ὅπου ἔζησε, δίδαξε, θυσιάσθηκε καὶ ἀναστήθηκε ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Πίστεώς μας. Ἐκεῖ, ἄκουσε καὶ ὁ π. Χρυσόστομος τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...» (Μάτθ. 28:19). Ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ φέρνει μίαν ἐπανάστασή στὴν καρδιά του, παρακαλεῖ τὸν Κύριο νὰ τὸν ἐνισχύσει στὴν νέα του διακονία καὶ ἀποφασιστικὰ φθάνει στὸ κέντρο τοῦ Πατριαρχείου μας. γιὰ νὰ ἐμπιστευθεῖ τὴν ἐπιθυμία τῆς καρδιάς του στὸν Πατριάρχη Χριστοφόρο, νὰ ζητήσῃ τὴν εὐλογία του, τὴν ἀδειά του καὶ τὶς εὐχές του. Ὁ πατὴρ Χρυσόστομος ἦταν ἄνθρωπος, μοναχὸς καὶ κληρικὸς, ποὺ πάντοτε ἐνεργοῦσε μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ ἐπισκόπου του. Καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περίπτωσή δὲν θὰ μπορούσε νὰ ξεκινήσῃ κάποια ἱεραποστολικὴ ἐργασία, χωρὶς τὴν εὐλογία τοῦ Πατριάρχου Χριστοφόρου. Ὁ Πατριάρχης βλέποντας μπροστά του ἕναν μικροκαμωμένο, ἡλικιωμένο καὶ φιλάσθενο κληρικὸ φοβήθηκε μὴ ἀποκάμει, μὴ ἀσθενήσῃ γρήγορα καὶ ἀποθάνει. Βλέποντας ὅμως τὸν ὑπέρμετρο ζῆλο τοῦ δίνει τὴν εὐχή του νὰ πορευθεῖ ἐκεῖ ὅπου τὸν πληροφοροῦσε ἡ καρδιά του νὰ ἐργασθεῖ ἱεραποστολικά.

Ὁ π. Χρυσόστομος βρίσκεται πλέον στὴν Καμπάλα, τὴν πρωτεύουσα τῆς Οὐγκάντα. Οἱ δυσκολίες μεγάλες, τὰ χρήματά του ἐλάχιστα, οἱ ἀνάγκες πολλές, ὁ ἴδιος ὅμως δὲν καταβάλλεται. Γράφει παντοῦ ἐπιστολὰς καὶ ζητᾷ ἐνισχύσεις. Τὸν ἐνισχύουν φίλοι καὶ γνωστοί, διάφορα σωματεῖα, ἀργότερα καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἡ ὁποία καὶ ἐκτίμησε τὴν πολύτιμη ἐργασία του. Τὸ 1963 ἰδρύθηκε στὴν πόλὴ τῆς Θεσσαλονίκης ὁ ἱεραποστολικὸς Σύλλογος μετὰ τὴν ἐπωνυμία «Οἱ Φίλοι τῆς Οὐγκάντας» ἀπὸ τὰ πνευματικὰ του παιδιὰ καὶ φίλους. Οἱ πρωτόγνωρες ἐμπειρίες καὶ οἱ ἐπιτακτικὲς ἀνάγκες ποὺ ἀντιμετώπισε ἀνάγκασαν τὸν π. Χρυσόστομο νὰ γράψῃ σὲ πνευματικούς του φίλους: «Βοηθήστε με. Ὁ κόσμος ἐδῶ διψᾷ

για την Ὁρθοδοξία, για τὸ Χριστό, καὶ συγχρόνως πεινᾷ».

Ἀμέσως ἀνταποκρίθηκαν σὲ αὐτὸ τὸ κάλεσμα καὶ συγκρότησαν τὸ πρῶτο ἱεραποστολικὸ σωματεῖο στὴν Ἑλλάδα μὲ σκοπὸ νὰ τὸν στηρίξουν ἠθικὰ καὶ ὕλικα στὴν ἐκπλήρωση τοῦ ἱεραποστολικοῦ του ἔργου. Ἐξ ἀρχῆς, ἡ κύρια δραστηριότητά τους ὑπῆρξε ἡ συγκέντρωση καὶ ἀποστολὴ χρημάτων γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς Ἱεραποστολῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ διάδοση τοῦ μηνύματος τῆς Ἱεραποστολῆς στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία. Τὸ 1978, τὸ Σωματεῖο πῆρε τὸ σημερινό του ὄνομα καὶ μὲ διευρυμένο τὸν σκοπὸ του συνεχίζει νὰ προσφέρει ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ συμπαράσταση στοὺς Ὁρθόδοξους ἱεραποστόλους στὴν Ἀφρική, τὴν Ἀσία, τὴν Ὠκεανία καὶ τὴν Ἀμερική.

Εἶναι ἀκούραστος, παρὰ τὴν κλονισμένη ὑγεία του, τρέχει παντοῦ προκειμένου νὰ μεταφέρει τὸ λυτρωτικὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας σὲ ὅλο καὶ περισσότερους τόπους. Στὴν ἱεραποστολική του δράση τὸν βοηθᾷ ἐξαιρετικὰ ὁ Θεόδωρος Νιγκιάμα μετέπειτα Ἐπίσκοπος Τανζανίας.

Μὲ τὴν ἐκμάθηση τῆς γλώσσας Σουαχίλι ἐπιδίδεται στὴν μετάφραση τῆς Θείας Λειτουργίας, στὶς Ἀποστολικὲς καὶ Εὐαγγελικὲς περικοπὲς καὶ σὲ διάφορες ἀκολουθίες. Ἐπίσης μετάφρασε καὶ Ὁρθόδοξη κατήχηση, πολὺτιμο σύγγραμμα γιὰ τοὺς κατηχουμένους καὶ τοὺς βαπτιζομένους.

Τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ ὅμως πολλὰς φορὲς εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὶς δι-

κές μας σκέψεις καὶ ἐπιθυμίες. Ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως μεταφέρεται στὸ Ναϊρόμπι, πρωτεύουσα τῆς Κένυα καὶ συνεχίζει καὶ ἐκεῖ μὲ τὸν ἴδιο ζῆλο τὴν ἱεραποστολική του δράση. Ἐπεκτείνεται σὲ πολλὰ χωριὰ τῆς ὑπαίθρου. Οἱ ἐξορμήσεις του συνεχίζονται καὶ στὴν Τανζανία. Οἱ ἀποστάσεις τεράστιες, ὁ γέροντας ἱεραπόστολος τρέχει δὲν ὑπολογίζει κούραση, δυσκολίες, κινδύνους. Τὸν ἀναπαύει πού καρποφορεῖ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Σὲ αὐτὸ συντελεῖ καὶ τὸ δικό του φωτεινὸ παράδειγμα, « Ὅλα γιὰ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων». Σὲ τί διαφέρει τὸ δικό του παράδειγμα ἀπὸ τὶς ἱεραποστολικὲς δράσεις τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων!!! Οἱ Ἀφρικανοὶ ἀδελφοὶ πείθονται στοὺς λόγους τοῦ πατρός, ἐγκαταλείπουν τὴν εἰδωλολατρία καὶ μεταβάλλονται σὲ τέκνα φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἀκούραστος ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου διανύει ἀποστάσεις, κατηχεῖ, βαπτίζει, παρηγορεῖ, στηρίζει καὶ προσφέρει τὰ πάντα στοὺς ἀγαπητοὺς του ἀδελφοὺς Ἀφρικανούς.

Ὁ π. Χρυσόστομος ὅμως φρόντιζε νὰ ἀναζητᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους πού θὰ τὸν ἐνίσχυναν στὴν ἀνέγερση Ἱερῶν Ναῶν. Στὴν Κένυα ἀνέλαβε καὶ τὴν ἀνέγερση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου. Στὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ αὐτοῦ Ναοῦ, ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ἐνθουσιαστεῖ ἀπὸ τὸ πρωτόγνωρο γιὰ αὐτοὺς γεγονός, ὁ πατὴρ ὑποσχέθηκε στοὺς πιστοὺς « ἐάν ὁ Θεὸς μᾶς βοηθήσει, θὰ τίς ἐκατοστήσωμε, σὲ τούτη τὴ χώρα». Ὁ π. Χρυσόστομος καὶ κτίτωρ τῶν Ἱερῶν Ναῶν ὑπῆρξε, ἀλλὰ σὲ αὐτὸ συνέβαλε καὶ ὁ σήμερα ἱεραπόστολος Μητροπολίτης Γέρων Ναϊρόμπι κ. Μακάριος, ὅπως καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Τανζανίας ὅπου πέρασε ὁ π. Χρυσόστομος ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου, οἱ ὅποιοι ἀδιακόπως κτίζουν Ἱερούς Ναοὺς πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Πολλὰς φορὲς οἱ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες ἀποτελοῦν ἀφορμὲς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ μεταφερθεῖ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς καὶ χῶρες. Ὁ π. Χρυσόστομος δὲν κάμπτεται ἀπὸ ἐμπόδια πού ἀναφύονται ἐμπρὸς του καὶ μὲ συνοδεία τὸν ἱεραποστολικὸ ζῆλο φθάνει μέχρι τὸ τότε γνωστὸ Ζαῖρ, πού σήμερα λέγεται «Λαϊκὴ Δημοκρατία τοῦ Κογκό». Οἱ ἀνάγκες μεγάλες τότε στὸ Κογκό, λίγοι ὅμως οἱ ἄνθρωποι πού θὰ ἔπρεπε νὰ στηρίξουν τὸ ἔργο. «Ὁ θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργᾶται ὀλίγοι». Ὁ γέροντας ὑπῆρξε ὁ θεμελιωτῆς τῆς Ὁρθόδοξου Ἱεραποστολῆς στὴν Λαϊκὴ Δημοκρατία τοῦ Κογκό. Τὸ Κολουέζι, ἡ Κασέγκα, ἡ Κινσάσα, ἡ Κανάγκα ἔχουν πολλὰ νὰ ποῦνε.

(Συνεχίζεται)

Πεπραγμένα 2025

«Σας δίνω καινούργια εντολή», λέει ο Κύριος στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο. «Να αγαπάτε ο ένας τον άλλο. Απ' αυτό θα καταλάβουν όλοι ότι είστε δικοί μου μαθητές, εάν έχετε αγάπη μεταξύ σας».

Μια ακόμη χρονιά, αγαπητοί φίλοι της Ιεραποστολής, πέρασε γεμάτη με προσπάθειες, πρωτοβουλίες, σκέψεις και αποφάσεις για το θεάρεστο έργο του ευαγγελισμού.

Έργο αγάπης που σύνορα δεν γνωρίζει. Η αγάπη διευρύνει τον νου, ανακαλύπτει διαδρομές, αποκαλύπτει ψυχές ακολουθώντας και ταξιδεύοντας με το δικό της μοναδικό τρόπο. Μόνο με τη δύναμη της αγάπης μπορούμε να ταξιδέψουμε, να φτάσουμε σ' εκείνον που μας περιμένει, στην Ιθάκη του, στο λιμάνι της απέραντης αγάπης του. Ο Χριστός γι' αυτό ήρθε στον κόσμο, για την αγάπη. Όχι για τον θάνατο. Τον θάνατο τον προξενεί ο άνθρωπος· τη

ζωή της αγάπης και της χαράς τη δίνει ο Χριστός.

Η χαρά της αγάπης είναι η ουσία, είναι το στοιχείο του Χριστιανού. Αν πιστεύεις, είσαι πάντα χαρούμενος με τη χαρά της αγάπης και της προσφοράς. Τη χαρά της διακονίας. Γιατί εκείνος είπε: «Τη χαρά της ειρήνης σας δίνω, τη χαρά της αγάπης, τη δική μου χαρά, όχι αυτού του κόσμου την κοσμική χαρά».

Η χαρά και η αγάπη αναβλύζει από μέσα μας. Δεν περιμένουμε να μας κάνει χαρούμενος ο άλλος, γιατί ο Χριστός μάς κάνει χαρούμενους και αγαπάμε όλον τον κόσμο.

Ας υπηρετούμε ως μέλη αυτής της Αδελφότητας λοιπόν αυτό το ευλογημένο έργο, αυτή τη διακονία στο όνομα του Χριστού με αγάπη. Ας πηγαίνουμε εκεί που το Πνεύμα του Θεού μάς πηγαίνει και μας οδηγεί, για να φέρνουμε την αγάπη του, χωρίς όρια και σύνορα, στον κόσμο.

Αγιοκατάταξη Αγίου Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου

Το 2025 σηματοδεύτηκε από ένα γεγονός ιστορικής σημασίας για την Αδελφότητα Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής: την επίσημη αγιοκατάταξη του ιεραποστόλου π. Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής. Ο π. Χρυσόστομος υπήρξε ο πνευματικός ιδρυτής της Αδελφότητάς μας και πρωτοπόρος της Ορθοδόξου ιεραποστολής στην Αφρική, και η αναγνώρισή του

ως Αγίου αποτελεί επιβεβαίωση της αγιαστικής δύναμης του ιεραποστολικού έργου.

Αρκετά μέλη της Αδελφότητας βρέθηκαν στην Αίγυπτο για να γιορτάσουν από κοντά αυτό το γεγονός. Η χαρά που βιώσαμε ήταν βαθιά και αυθεντική: στη συνείδηση και στις καρδιές όλων μας ο π. Χρυσόστομος παρέμενε πάντα ο άνθρωπος του Θεού, ο Άγιος των ιθαγενών. Αφιέρωσε τη ζωή του στον άνθρωπο, πάλεψε μαζί με εκείνους που αγάπησε για να νικήσουν το σκοτάδι, τον φόβο, τις δεισιδαιμονίες, τον θάνατο. Τον αγάπησαν βαθιά, γιατί τους πρόσφερε αγάπη, τους έδωσε ελπίδα: τον θησαυρό της ορθόδοξης αλήθειας και την αλήθεια της Ανάστασης.

Στο πλαίσιο του εορτασμού, η Αδελφότητα διοργάνωσε εκδήλωση για τον πρώτο επίσημο εορτασμό του Αγίου Χρυσοστόμου ως προστάτη της, με Εσπερινό και προβολή ντοκιμαντέρ για τη ζωή και το έργο του.

Ανθρωπιστική βοήθεια

Με πνεύμα προσφοράς και αγάπης, τα μέλη της Αδελφότητας συνεχίζουν να εργάζονται στις αποθήκες στο Φίλυρο Θεσσαλονίκης, συγκεντρώνοντας, διαλέγοντας και αποστέλλοντας υλική βοήθεια στα ιεραποστολικά κλιμάκια ανά τον

κόσμο. Κατά το 2025, εστάλησαν οκτώ κοντέινερ με ανθρωπιστική βοήθεια, στο Κονγκό, τη Μαδαγασκάρη, την Γκάνα, το Τόγκο και τη Βουλγαρία.

Όλοι τους περιμένουν, όλοι έχουν ανάγκη αυτή τη βοήθεια. Οι ενδεείς και οι ανήμποροι, οι φτωχοί της γης, περιμένουν από τη μητέρα Εκκλησία κάτι να τους δοθεί για να πορευθούν στις δυσκολίες τους. Τότε και ο ιεραπόστολος μαζί με αυτούς ψάλλουν «Είη το όνομα Κυρίου ευλογημένον», ευχαριστώντας τον Αρχηγό της ζωής και Σωτήρα του κόσμου.

Χρηματική βοήθεια στα ιεραποστολικά κλιμάκια

Κατά το 2025, η Αδελφότητα Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής απέστειλε εμβάσματα σε 31 ιεραποστολικά κλιμάκια σε τέσσερις ηπείρους. Το συνολικό ποσό ανήλθε σε 513.706,41 ευρώ.

Ο μεγαλύτερος όγκος των πόρων κατευθύνθηκε στις γενικές ανάγκες των κλιμακίων (187.200,61 €), στα πηγάδια και τις δεξαμενές ύδρευσης (73.286,00 €) και στην ανέγερση ή αποπεράτωση ιερών ναών (67.409,80 €). Σημαντικό μέρος διατέθηκε επίσης για κλινικές, σχολεία και βαπτίσεις, αντικατοπτρίζοντας το σφαιρικό ιεραποστολικό όραμα της Αδελφότητας: ψυχή και σώμα, πίστη και φιλανθρωπία.

Εκδηλώσεις

Η Αδελφότητα Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής συνέχισε και το 2025 τη διοργάνωση μηνιαίων συνάξεων με ιεραποστόλους και επισκόπους από κάθε γωνιά του κόσμου, προσφέροντας στα μέλη και τους φίλους της Αδελφότητας την ευκαιρία να ακούσουν από κοντά για το ιεραποστολικό έργο και να αισθανθούν πιο ζωντανή τη σύνδεσή τους με τις απομακρυσμένες κοινότητες που υποστηρίζουν.

Το 2025 διοργανώσαμε συνάξεις με τους εξής Ιεραποστόλους:

- Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεο, Νέας Ζηλανδίας Μύρωνα, Άκκρας Δανιήλ, Κανάγκας Χαρίτωνα, Γέροντα Ναϊρόμπι Μακάριο
- Επισκόπους Τολιάρας Πρόδρομο, Μπουρούντι Ισαάκ, Τζούμπας Κωνσταντίνο
- π. Αντίπα Νικηταρά και π. Αντώνιο Μπαφαλούκο

Σημαντική ήταν επίσης η ομιλία του Μητροπολίτη Γέροντα Ναϊρόμπι Μακαρίου στη Θεολογική Σχολή, καθώς και η προαναφερθείσα εκδήλωση για τον πρώτο εορτασμό του Αγίου Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου, προστάτη της Αδελφότητας, με Εσπερινό και προβολή ντοκιμαντέρ.

Επισκέψεις ιεραποστόλων

Πέραν των δημόσιων εκδηλώσεων, η Αδελφότητα υποδέχθηκε

κατά τη διάρκεια του 2025 στα γραφεία της δώδεκα επισκόπους και ιεραποστόλους από Αφρική, Ασία και Ωκεανία. Οι επισκέψεις αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας μας: επιτρέπουν την ουσιαστική ενημέρωση για τις ανάγκες των κλιμακίων, τον συντονισμό των έργων και την εμβάθυνση της προσωπικής σχέσης μεταξύ της Αδελφότητας και των ανθρώπων που υποστηρίζει στο πεδίο.

Συγκεκριμένα, υποδεχθήκαμε:

- τους Μητροπολίτες Άκκρας Δανιήλ, Κατάγκας Μελέτιο, Κινσάσας Θεοδόσιο, Σιγκαπούρης Κωνσταντίνο και
- τους Επισκόπους Άσσου Τιμόθεο, Γκούλου Νεκτάριο, Μαλάουι Φώτιο, Μπενίν Αθανάσιο, Μπουκόμπας Χρυσόστομο, Μπούνιας Πολύκαρπο, Μυρίνης Αθηναγόρα και Τζίντζας Σίλβεστρο.

Χρηματοδότηση και εκτέλεση έργων

Κατά το 2025, ξεκίνησαν, συνεχίστηκαν ή ολοκληρώθηκαν 39 έργα υποδομής με την ενίσχυση της Αδελφότητας Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής, σε επτά κατηγορίες: αγορά γης, ιεροί ναοί, κλινικές, κτήρια, πηγάδια, σχολεία και κτήρια ιεραποστολικών κέντρων. Τα έργα εκτείνονται σε τρεις ηπείρους και δέκα χώρες, από την Αφρική έως την Ωκεανία και τη Λατινική Αμερική.

A/A	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΚΛΙΜΑΚΙΟ	ΕΡΓΟ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
1	Αγορά γης	Τζίντζα	Αγορά γης στην Τζίντζα	Ολοκληρώθηκε
2	Ιεροί Ναοί	Γκούλου	Ιερός Ναός Αγίου Λαυρεντίου	Τοιχοποιΐα
3	Ιεροί Ναοί	Κολομβία	Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου Cerete	Ολοκληρώθηκε
4	Ιεροί Ναοί	Μπουκόμπα	Ι.Ν. Αγίου Αρτεμίου	Αγορά γης
5	Ιεροί Ναοί	Μπούνια	Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου	Προγραμματισμός
6	Ιεροί Ναοί	Νέα Ζηλανδία	Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου Τόνγκα	Ολοκληρώθηκε
7	Ιεροί Ναοί	Τολιάρα	Ι.Ν. Αγίου Χρυσοστόμου	Τοιχοποιΐα
8	Κλινικές	Άκκρα	Κλινική στην Άκκρα	Προγραμματισμός
9	Κλινικές	Αρούσα	Μαιευτική κλινική Κινταμάλι (εξοπλισμός)	Ολοκληρώθηκε
10	Κτήρια	Αρούσα	Δύο σπίτια ιερέων και επισκευή σχολείου	Ολοκληρώθηκε
11	Κτήρια	Κολομβία	Ιεραποστολικό Κέντρο	Προγραμματισμός
12	Κτήρια	Τζίντζα	Ιεραποστολικό Κέντρο Τζίντζας	Τοιχοποιΐα
13	Πηγάδια	Άκκρα	Πηγάδι στο Akrokyere	Ολοκληρώθηκε
14	Πηγάδια	Άκκρα	Πηγάδι στο Konsimwe	Ολοκληρώθηκε
15	Πηγάδια	Άκκρα	Πηγάδι στην περιοχή Atsiakrope (Volta Region)	Ολοκληρώθηκε
16	Πηγάδια	Άκκρα	Δύο πηγάδια 12/2024	Υπό εκτέλεση
17	Πηγάδια	Ανταναναρίβο	Πηγάδι 4/2025	Ολοκληρώθηκε
18	Πηγάδια	Ανταναναρίβο	Πηγάδι 5/2025	Ολοκληρώθηκε
19	Πηγάδια	Αρούσα	Πηγάδι στο Kwele	Ολοκληρώθηκε
20	Πηγάδια	Γκούλου	Πηγάδι στο Loro, Amudat (Karamoja)	Ολοκληρώθηκε
21	Πηγάδια	Γκούλου	Πηγάδι 11/2025 (GUL 262)	Ολοκληρώθηκε
22	Πηγάδια	Γκούλου	Πηγάδι 10/2025 (GUL 261)	Ολοκληρώθηκε
23	Πηγάδια	Γκούλου	Πηγάδι 6/2025 στην Karamoja II	Ολοκληρώθηκε
24	Πηγάδια	Γκούλου	Πηγάδι 7/2025 στο Loro (2)	Ολοκληρώθηκε
25	Πηγάδια	Γκούλου	Πηγάδι 12/2025	Προγραμματισμός
26	Πηγάδια	Ειρηνούπολη	Πηγάδι 4/2025	Ολοκληρώθηκε
27	Πηγάδια	Καμερούν	Πηγάδι 5/2025	Προγραμματισμός
28	Πηγάδια	Καμερούν	Πηγάδι 4/2025	Προγραμματισμός
29	Πηγάδια	Κατάνγκα	Πηγάδι στην Ι.Μ. Αγίων Αποστόλων Τσαμπούλας II	Ολοκληρώθηκε
30	Πηγάδια	Μαλάουι	Πηγάδι 8/2025	Προγραμματισμός

A/A	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΚΛΙΜΑΚΙΟ	ΕΡΓΟ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
31	Πηγάδια	Μπουκόμπα	Πηγάδι 3/2025	Προγραμματισμός
32	Πηγάδια	Μπούνια	Πηγάδι στον Άγιο Νικόλαο	Ολοκληρώθηκε
33	Πηγάδια	Μπούνια	Πηγάδι 5/2024	Ολοκληρώθηκε
34	Πηγάδια	Τζίντζα	Πηγάδι 8/2025 στην Budana	Ολοκληρώθηκε
35	Πηγάδια	Τόγκο & Μπενίν	Πηγάδι στο Soumbou του βορείου Τόγκο	Ολοκληρώθηκε
36	Πηγάδια	Τολιάρα	Πηγάδι 10/2023 στο Amrataka	Ολοκληρώθηκε
37	Πηγάδια	Τολιάρα	Πηγάδι 10/2024	Προγραμματισμός
38	Πηγάδια	Τολιάρα	Πηγάδι 1/2024 στη Ramafana	Προγραμματισμός
39	Σχολεία	Καμπάλα – Ρουμπαάρε	Δημοτικό Σχολείο στο Rubaare	Προς ολοκλήρωση

Ανάμεσα στα σημαντικότερα αποτελέσματα του έτους, ξεχωρίζουν: η ολοκλήρωση του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου στο Cerete Κολομβίας, η ολοκλήρωση του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου στην Τόνγκα Νέας Ζηλανδίας, η εξοπλισμένη μαιευτική κλινική Κινταμάλι στην Αρούσα Τανζανίας, η ανέγερση δύο σπιτιών ιερέων και η επισκευή σχολείου επίσης στην Αρούσα, καθώς και πλήθος πηγαδιών σε Ουγκάντα, Γκάνα, Τόγκο, Κατάνγκα, Μαδαγασκάρη και αλλού, που προσφέρουν πόσιμο νερό σε κοινότητες που μέχρι τώρα στερούνταν αυτό το βασικό αγαθό.

Επίλογος

Η Ιεραποστολή είναι το λιμάνι που οι φουρτούνες και οι φουσκοθαλασσιές δεν τη σαλεύουν. Είναι το λιμάνι κάθε ψυχής που μπορεί να βρει καταφύγιο, να διώξει φόβους

και ανασφάλειες. Είναι το λιμάνι της πίστης και της ελπίδας για έναν καλύτερο κόσμο.

Έναν κόσμο που πολλές φορές ο Θεός αποκάλυψε τον εαυτό του σε αυτούς που δεν τον περίμεναν και σ' εκείνους που δεν τον υποψιάζονταν. Όπως λέει και ο Θεός Παύλος:

«Ποιος πράγματι γνώρισε τον νοου του Κυρίου; Ή ποιος βουλεύθηκε μαζί του; Ή ποιος έδωσε πρώτος σ' αυτόν, ώστε να δύναται να απαιτήσει ανταπόδοση;»

Η Ιεραποστολή είναι το όχημα, είναι το μέσο, είναι η εντολή του Κυρίου, όπου εκφράζεται και αποκαλύπτεται διά μέσου των αιώνων. Σ' αυτόν ανήκει η δόξα εις τους αιώνων των αιώνων. Αμήν!

Ο Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου
Χαράλαμπος Μεταλλίδης

Οικονομικός Απολογισμός 2025

ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΕΝΑΡΞΗΣ 203.390,62 €

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ 799.599,99 €

Δωρεές και συνδρομές 663.570,47 €
Μισθώματα 133.693,80 €
Δαπάνες που επιστράφηκαν 2.335,72 €

ΠΛΗΡΩΜΕΣ 819.992,50 €

Ιεραποστολικές δραστηριότητες 678.138,36 €
Χρηματική ενίσχυση ιεραποστολικών κλιμακίων 514.006,41 €
Αποστολές ανθρωπιστικής βοήθειας 127.859,08 €
Κοινωνικά βοηθήματα 5.470,00 €
Φιλοξενία ιεραποστόλων 6.791,81 €
Διοργάνωση εκδηλώσεων 2.209,34 €
Περιοδικό και λοιπές εκδόσεις 12.656,57 €
Διακίνηση περιοδικού 7.431,55 €
Προβολή στο διαδίκτυο 1.713,60 €
Φόροι 41.640,31 €
Δαπάνες τραπεζών και συναλλαγματικές διαφορές 6.123,32 €
Αγορές παγίων 4.834,04 €
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού 50.239,48 €
Καθαρές αποδοχές 34.297,68 €
Εργατικές εισφορές 5.054,26 €
Παρακρατούμενοι φόροι 2.379,99 €
Εργοδοτικές εισφορές 8.507,55 €
Λειτουργικά έξοδα 34.357,36 €
Ηλεκτρικό ρεύμα 1.775,62 €
Υδρευση 272,54 €
Τηλεπικοινωνίες 1.900,36 €
Ταχυδρομικά τέλη 835,74 €
Επισκευές και συντηρήσεις 7.208,37 €
Αμοιβές για υπηρεσίες 14.474,45 €
Μεταφορικά 1.320,00 €
Κοινόχρηστες δαπάνες 2.689,73 €
Αναλώσιμα και λοιπές δαπάνες 3.880,55 €
Εξόφληση υποχρεώσεων 4.659,63 €
Έξοδα προηγούμενων χρήσεων 755,15 €
Ασφαλιστικές υποχρεώσεις προηγούμενων χρήσεων 3.904,48 €

ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΛΗΞΗΣ 182.998,11 €

Ευωδία Ιεραποστολικής Αγάπης Στον Αρχιερέα Γέροντα Αμφιλόχιο Τσούκο

Η Αδελφότητα Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής μετά πλείστης δακρύουσας συγκίνησης ανήγειλε την αποδημία προς Κύριον της ψυχής του πνευματικού πατέρα αυτής Αρχιερέα Γέροντα Αμφιλόχιο Τσούκου εκ Ρόδου την χλωμή νύκτα της 14ης Φεβρουαρίου 2026.

Η εξόδιος ακολουθία της κοίμησής του τελέστηκε την 19η Φεβρουαρίου στον Καθεδρικό Ιερό Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στη Ρόδο με συμμετοχή πλήθους αρχιερέων, ιερέων και πιστών αδελφών, προεξάρχοντας του επιτόπιου Μητροπολίτη Ρόδου κ. Κυρίλλου. Τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας εκπροσώπησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Ειρηνοπόλεως κ. Δημήτριος. Η Ιερά Μονή Αρχαγγέλου Μιχαήλ στο Θάρρι, την

οποία ο ίδιος αναπαλαιώσε και ανέδειξε ανθοφόρα πνευματική άνοιξη, υποδέχθηκε το σεπτό σκηνωμά του.

Υπήρξε αδελφός της ταπείνωσης. Ένας άοκνος στυλοβάτης της Ορθόδοξης Ιεραποστολής στην Αφρική. Με την ευλογία του Γέροντά του, αγίου Αμφιλοχίου Μακρή του εν Πάτμω, ακολούθησε τα ιεραποστολικά βήματα του αγίου Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου, πρώτα στην Κένυα το έτος 1968. Είναι ο πρώτος ιεραπόστολος που πορεύτηκε στην αφιλόξενη άνυδρη γη της φυλής Τουρκάνα στη βόρεια Κένυα επί της ομωνύμου μεγάλης λίμνης Τουρκάνα. Σε αυτή την ερημική περιοχή φώτισε τις ψυχές των ιθαγενών με την ορθόδοξη πίστη. Αργότερα κατόπιν μεγίστου αγώνα με ένα

πέταγμα σιωπής στο Κονγκό, κυρίως στην πόλη Κολουέζι και σε υπαίθρια χωριά της ζούγκλας, κατήχησε στη γλώσσα σουαχίλι, βαπτίζοντας σε ποτάμια και λίμνες πολυάριθμους αδελφούς μας Αφρικανούς.

Με το πέρασμα του χρόνου, το έτος 2005 χειροτονήθηκε αρχιερέας στην Ιερά Μητρόπολη Νέας Ζηλαδίας και νήσων Ωκεανίας (Φίτζι, Τόνγκα, Σαμόα). Με την αμέριστη οικονομική βοήθεια της Αδελφότητας Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής δημιουργήθηκε το ιεραποστολικό κέντρο στα νησιά Φίτζι, στη μεγαλύτερη πόλη Nandi της νήσου Viti Levu, με δεσπίζουσα θέση τον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος καθώς και το ορφανοτροφείο και άλλες βοηθητικές εγκαταστάσεις. Ως κάλ-

λιστος πνευματικός γεωργός φύτεψε τους πρώτους καρπούς της Ορθόδοξης πίστες στους αγαπητούς αδελφούς μας σε αυτά τα ωκεάνια νησιά και δικαίως έχει αποκληθεί ο **Φωτιστής της Ωκεανίας**.

Με πρόσκληση της Αδελφότητάς μας χειροτόνησε στη Θεσσαλονίκη δύο ιερείς, τον αείμνηστο π. Βαρνάβα και τον π. Γεώργιο από τα νησιά Φίτζι. Επίσης τιμήθηκε από την Αδελφότητά μας σε εκδήλωση στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο με την ανώτερη τιμητική διάκριση και έλαβε τον τίτλο του **«Ιεραποστόλου εις τα Έθνη»**.

Να έχουμε την ουράνια ευλογία του και να νιώθουμε την ευωδία της αγίας ψυχής του.

Νόστης Ψαρράς

Τιμητική Βράβευση του Μητροπολίτη Αμφιλόχιου με τη διάκριση του "Ιεραποστόλου εις τα Έθνη" από την Αδελφότητα σε εκδήλωση στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Επιτάφιος Λόγος

Από τον Σεβ. Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρωνα

Ομιλούμε σήμερα με πόνο αλλά και με ευγνωμοσύνη για τον Γέροντά μας, τον Μητροπολίτη από Νέας Ζηλανδίας, πρώην Γάνου και Χώρας Αμφιλόχιο, τον πατέρα που γνώρισαν οι λαοί της Μαύρης Ηπείρου και του Ειρηνικού, τον φωτιστή που άναψε το καντήλι της Ορθοδοξίας στα πέρατα του κόσμου.

Γεννήθηκε φτωχός στο νησί της Ρόδου το 1938, μέσα σε μια οικογένεια απλή, που έμαθε από νωρίς να στηρίζεται στην Πρόνοια του Θεού και την ευχή της Παναγίας. Από τα μαθητικά του χρόνια στην Πατριάδα Εκκλησιαστική Σχολή και στη Θεο-

λογική Σχολή της Χάλκης δέχτηκε το μπόλιασμα της ιεραποστολής, κοντά σε αγιασμένες μορφές όπως ο Όσιος Αμφιλόχιος Μακρής, που σφράγισαν την πορεία του και του ενέπνευσαν θυσιαστική αγάπη για τον άνθρωπο χωρίς διακρίσεις.

Νέος κληρικός, άφησε την πατρίδα του και ξεκίνησε για την Αφρική, στην Κένουα, στην Τανζανία και κυρίως στο Κονγκό, όπου εργάστηκε ως άοκνος εργάτης του Ευαγγελίου, ιδρύοντας ενορίες, κατηχώντας, βαπτίζοντας, στηρίζοντας χήρες, ορφανά και πονεμένους ανθρώπους, κάνοντας την Εκκλησία

καταφύγιο για όσους δεν είχαν κανέναν. Εκεί, μέσα στη ζούγκλα και στις πόλεις της φτώχειας, έμαθε να βλέπει στο πρόσωπο κάθε πεινασμένου, διψασμένου, ασθενούς και φυλακισμένου τον ίδιο τον Χριστό, και να θεωρεί όλους αυτούς παιδιά και αδέρφια του, για τα οποία προσευχόταν καθημερινά με δάκρυα.

Το 2005, η Εκκλησία τον κάλεσε σε μια νέα, ανθρώπινα ακατόρθωτη αποστολή: εξελέγη Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας, και με καρδιά νεανική, παρά την ηλικία του, δέχθηκε χωρίς δισταγμό. Ήρθε στην Ωκεανία ως έμπειρος πνευματικός γεωργός, για να σπείρει τον πρώτο σπόρο της Ορθοδοξίας σε χώρες που δεν είχαν ποτέ γνωρίσει τον Χριστό με ορθόδοξο τρόπο, στα Φίτζι, στην Τόνγκα και στη Σαμόα, όπου φύτεψε τις πρώτες κοινότητες πίστης, προσευχής και ευχαριστιακής ζωής.

Στα νησιά του Ειρηνικού και στη Νέα Ζηλανδία, άνοιξε καινούριους δρόμους για την Ορθοδοξία, όχι με θόρυβο και επιβολή, αλλά με ταπείνωση, πραότητα και γνήσια πατρική στοργή. Έκτισε ιερούς ναούς και μοναστικά κέντρα, τα οποία ο ίδιος χαρακτήριζε «καντήλι αναμμένο στη μέση του Ωκεανού», αιώνιο σύμβολο θείας λατρείας και προσευχής στα νησιά που άρχισαν να μαθαίνουν την Ζωή της Ορθοδοξίας. Μέρимνά του δεν ήταν μόνο

οι πέτρες των εκκλησιών, αλλά οι «ζωντανοί ναοί»: οι άνθρωποι, οι οικογένειες, τα παιδιά που χρειαζόταν στήριξη, παρηγοριά και ελπίδα.

Με ιδιαίτερη ευαισθησία στάθηκε κοντά στα παιδιά, στα ορφανά, στους περιθωριοποιημένους, δημιουργώντας έργα αγάπης, ορφανοτροφεία και δομές φροντίδας, ώστε κανένα παιδί να μη νιώθει εγκαταλελειμμένο. Σε κάθε πληγωμένο, σε κάθε ρακένδυτο και πονεμένο, έβλεπε μια ευκαιρία να προσφέρει τον Χριστό, όχι με λόγια μόνο, αλλά με ψωμί, με ένα κρεβάτι, με ένα χαμόγελο, με μια αγκαλιά, με την προσωπική του παρουσία.

Γνώριζε ότι η Εκκλησία ριζώνει μόνο όταν αποκτά τοπικό πρόσωπο, και γι' αυτό αγωνίστηκε να αναδειχθούν γηγενείς κληρικοί, κατηχητές και εργάτες του Ευαγγελίου, ώστε τα νέα φυτά της πίστης να μη μείνουν ορφανά. Χειροτόνησε ιερείς από τους ίδιους τους λαούς της Ωκεανίας, ευλόγησε μοναχούς και αναγνώστες, και τους εμπιστεύτηκε την αποστολή της συνέχισης της χάριτος του Θεού, καθιστώντας τους συν-λειτουργούς και όχι απλούς βοηθούς του.

Όσοι τον γνώρισαν στην Ωκεανία, Έλληνες και ντόπιοι, ένιωθαν κοντά του από την πρώτη στιγμή μια βεβαιότητα, ότι μπορούν να τον εμπιστευτούν και να τον ακολουθή-

σουν «στο όνομα του Χριστού». Η γαλήνη του προσώπου του, η απλότητα του λόγου του, η προσευχητική του σιωπή, έκαναν τον συνομιλητή του να ανοίγει καρδιά, να καταθέτει πληγές, να βρίσκει κατεύθυνση και νόημα, να ξαναζωντανεύει η ελπίδα. Κανένας άνθρωπος που του έστειλε ο Θεός δεν ξεχνιόταν στη μνήμη και στην προσευχή του. Ρωτούσε για όλους, χαιρόταν με τα καλά τους και ενέτεινε την προσευχή του στις δυσκολίες τους.

Γι' αυτό και σήμερα μπορούμε να πούμε χωρίς δισταγμό ότι ο Γέροντας Αμφιλόχιος υπήρξε ο φυσικός πνευματικός πατέρας των παιδιών της Ωκεανίας, ο πατέρας που ένωσε στο ίδιο ποτήριο της Ευχαριστίας ανθρώπους από τη Ρόδο, την Αφρική, τη Νέα Ζηλανδία, τα Φίτζι, την Τόνγκα και τη Σαμόα. Έγινε γέφυρα μεταξύ λαών, γλωσσών και πολιτισμών, αποδεικνύοντας ότι η Ορθοδοξία δεν είναι ξενικό ένδυμα, αλλά καρδιά που χωρά τους πάντες, όταν αυτή χτυπά «δί' αγάπης ενεργουμένης».

Ο τρόπος της εκδημίας του υπήρξε για όλους μας μάθημα πνευματικής νηφαλιότητας και προετοιμασίας. Ο Θεός επέτρεψε να έχουμε χρόνο να συνειδητοποιήσουμε ότι πλησιάζει η ώρα του, ώστε ο άνθρωπος πόνος να μεταμορφωθεί σε χαρά κατά Θεόν, σε ευχαριστία για το δώρο που μας χάρισε η Εκκλη-

σία μέσα από την παρουσία του. Στο άκουσμα της κοιμήσεώς του, η στενοχώρια καλύφθηκε από τη βεβαιότητα ότι ο Γέροντάς μας δεν χάθηκε, αλλά παραδόθηκε ως πολύτιμο δώρο της επίγειας Εκκλησίας στον ουράνιο Θρόνο, προσφέροντας πολλαπλασιασμένα τα τάλαντα που του εμπιστεύθηκε ο Κύριος.

Σήμερα, καθώς στεκόμαστε γύρω από το σεπτό του σκήνωμα, φυσικά και νοητά, δεν αποχαιρετούμε έναν «διοικητικό» Μητροπολίτη, αλλά έναν πατέρα που έζησε και πέθανε για τα πνευματικά του παιδιά. Έναν άνθρωπο που υπήρξε φωτεινή, πράα και ταπεινή παρουσία, ποιμένας με ανοιχτή καρδιά, ο οποίος στάθηκε δίπλα στον άνθρωπο χωρίς διακρίσεις, αφήνοντας πίσω του ένα δυσαναπλήρωτο κενό, αλλά και μια παρακαταθήκη πίστης, αγάπης και ανιδιοτελούς προσφοράς.

Η φωτογραφία του παραμένει σε κάθε εκκλησία της Ωκεανίας, όχι ως απλό κειμήλιο, αλλά ως ζωντανή υπενθύμιση της πατρικής του παρουσίας, που μας καλεί να συνεχίσουμε τον δρόμο που εκείνος άνοιξε. Ζει στις καρδιές μας, εμπνέει τις σκέψεις και τα έργα μας, στέκει μπροστάρης στην πορεία μας, και μας διδάσκει ότι η αληθινή ιεραποστολή δεν είναι σχέδιο ανθρώπινης σοφίας, αλλά πίστις που ενεργείται διά της αγάπης.

Ως σημερινός Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας, στέκομαι νοητά ενώπιόν του με βαθιά συγκίνηση και ευγνωμοσύνη, νιώθοντας ότι παράλαβα όχι απλώς μια Μητρόπολη, αλλά μια κληρονομιά αγιότητας, κόπου, δακρύων και θυσίας. Παρακαλώ τον Θεό να με αξιώνει να διακονώ με το ίδιο φρόνημα, να φυλάξω άσβεστο το καντήλι που εκείνος άναψε στον Ειρηνικό, να στηρίζω τους αδελφούς μας της Ωκεανίας με την ίδια πατρική στοργή, να συνεχίσω –όσο μπορώ– στα βήματά του.

Και εσένα, σεβάσμιε Γέροντα Αμφιλόχιε, σε παρακαλούμε, στάσου τώρα από τη νέα σου θέση στον

Ουρανό πρεσβευτής για όλους μας, για τα παιδιά της Ρόδου, της Αφρικής, της Νέας Ζηλανδίας, των Φίτζι, της Τόνγκα, της Σαμόα και όλης της Ωκεανίας, που σε γνώρισαν, σε αγάπησαν και σε αποκαλούν «πατέρα». Μη μας ξεχάσεις, όπως ποτέ δεν ξεχάσες κανέναν στη γη, αλλά ενίσχυε μας στην πίστη, παρηγόρησε μας στις θλίψεις, καθοδήγησε μας στον δρόμο της σωτηρίας, ώστε, όταν θελήσει ο Κύριος, να αξιωθούμε κι εμείς να γιορτάσουμε μαζί σου το αιώνιο Πάσχα στη Βασιλεία Του. Αιωνία σου η μνήμη, σεβάσμιε Γέροντα και πατέρα μας, Αμφιλόχιε, φωτιστή της Ωκεανίας. Αιωνία η μνήμη.

Ενας Σύγχρονος Ιεραπόστολος

Είχα τη μεγάλη ευλογία και χαρά να επισκεφθώ το καλοκαίρι του 2023 το ιεραποστολικό κλιμάκιο στα νησιά Φίτζι του Ειρηνικού Ωκεανού, μαζί με δύο αξιόλογους φίλους, λάτρεις της Εξωτερικής Ιεραποστολής, τον Πρόδρομο Καλαϊτζίδη και την ιατρό οφθαλμίατρο Αικατερίνα Αλεξάνδρου.

Ένα ιεραποστολικό κλιμάκιο που ίδρυσε ο μακαριστός πια Σεβασμιώτατος κυρός Αμφιλόχιος Τσούκος, Μητροπολίτης Νέας Ζηλανδίας και νησιών Ειρηνικού Ωκεανού (Φίτζι, Σαμόα και Τόνγκα).

Σ' αυτόν θέλω να αναφερθώ, γι' αυτόν θέλω να γράψω δύο λόγια απλά.

Είχα την τύχη να τον γνωρίσω εδώ στην Ελλάδα. Ένας σύγχρονος Άγιος, ένας Άγιος της Ιεραποστο-

λής, διότι τον περισσότερο χρόνο της ζωής του τον αφιέρωσε στην Εξωτερική Ιεραποστολή. Με βαθιά πίστη στο Θεό και με απέραντη εμπιστοσύνη σε εκείνον, δημιούργησε ένα τεράστιο έργο.

Όλοι στα νησιά Φίτζι μιλούν γι' αυτόν. Παντού βλέπεις την υπογραφή του, την παρουσία του. Όλοι οι Ορθόδοξοι αδελφοί μας Φιτζιανοί μιλούν γι' αυτόν και μάς μετέφεραν γεγονότα που βίωσαν κοντά του. Γι' αυτούς ήταν:

Ένας Ορθόδοξος Χριστιανός ιεράρχης με πολλή απλότητα, ταπεινωση, απέραντη θυσιαστική αγάπη, που τους πλησίαζε από την πρώτη στιγμή που βρέθηκε κοντά τους. Τους αγκάλιασε, τους αγάπησε, τους πόνησε για τη φτώχεια τους, αλλά κυρίως για την πνευματική τους, και

ήθελε αυτή η φτώχεια να μετατραπεί σε ευτυχία, σε χαρά, σε ελπίδα.

Έγινε ένα μαζί τους, μαζί στη χαρά και μαζί στον πόνο. Τους κατήχησε, τους βάπτισε, τους πάντρεψε, τους κήδεψε. Το φαγητό του φτωχικό όπως εκείνων. Περιπατούσε ξυπόλητος όπως εκείνοι. Ζούσε με ελάχιστα πράγματα. Τους αγκάλιασε όπως ήταν, χωρίς διάκριση βοηθούσε τους πάντες με τα ολίγα έσοδα που είχε στη διάθεσή του. Τίποτε για τον εαυτό του. Τους έκτισε εκκλησίες, χειροτόνησε ιερείς, δημιούργησε νεανικές χορωδίες, μαθαίνοντάς τους να ψέλνουν και στα ελληνικά αγιορείτικες βυζαντινές μελωδίες. Μάζεψε ορφανά, φτωχά, εγκαταλειμμένα παιδιά και τα έβαλε σε οικοτροφείο. Έκανε Μοναστήρι. Τους δίδαξε τα λειτουργικά πράγματα.

Σε ερώτησή μου προς τον π. Βαρθολομαίο: «Πώς, πάτερ, είστε τέλειος λειτουργός; Πού οφείλεται αυτό;» η απάντησή του ήταν: «Τα πάντα τα οφείλω στον Σεβασμιώτατο Αμφιλόχιο». Οι Φιτζιανοί Ορθόδοξοι του οφείλουν τα πάντα.

Ο π. Αλέξιος, πνευματικό παιδί του μακαριστού π. Βαρνάβα, μάς είπε: «Ό,τι είμαι το οφείλω στον πνευματικό μου π. Βαρνάβα». Ο π. Βαρνάβας, πρώην Ινδουιστής, γαλουχήθηκε στην Ορθοδοξία κοντά στον Σεβ. Αμφιλόχιο, του οποίου ήταν πνευματικό παιδί. Όταν τον

γνώρισε, είπε: «Αυτός ο άνθρωπος με έχει συγκινήσει τόσο πολύ, δεν μπορεί παρά να είναι άνθρωπος του αληθινού Θεού. Θα γίνω και εγώ Ορθόδοξος». Και έγινε, χειροτονήθηκε ιερέυς, έζησε αγία ζωή και έκανε θαύματα εν ζωή. Θα είναι ο πρώτος Ορθόδοξος άγιος Φιτζιανός, διότι ο π. Αμφιλόχιος τού μετέδωσε την αγιότητα, τη χάρη του Αγίου Πνεύματος.

Εμπειρίες πρωτόγνωρες για τα εδώ δικά μας δεδομένα. Ο μακαριστός Αμφιλόχιος, με τη βαθιά του πίστη και τη μεγάλη του εμπιστοσύνη στο Θεό, κατάφερε να κάνει τα αδύνατα δυνατά, τα δύσκολα εύκολα, σε συνθήκες πολύ δύσκολες.

Έτσι έφθασε η Ορθοδοξία στο μέσον του Ειρηνικού, χάρις σε εκείνον τον φωτιστή. Αφιέρωσε χρόνο, κόυραση, ταλαιπωρία, πολλές φορές έζησε την απόρριψη, κινδύνεψε, με το κομποσχοινάκι στο χέρι και με την ευχή στην καρδιά, αδιάλειπτη ευχή, φύτεψε την Ορθοδοξία για να σωθούν ψυχές και να γίνουν πολίτες της Βασιλείας των Ουρανών, για να απολαύσουν όλα εκείνα που γεύονταν εκείνος.

Ένας σύγχρονος Άγιος Ιεραπόστολος.

Την ευχή του να έχουμε.

Αιωνία η μνήμη του.

Αγγελική Καφαντάρη – Αρναούτη
Τακτικό μέλος της Αδελφότητας

**Ο μακαριστός Γέροντας Αμφιλόχιος στον Ιερό Ναό
Αγίας Τριάδος Φίτζι, προσφορά αγάπης της Αδελφότητάς μας 25**

Ενας προφήτης του 20ου αιώνα εμπνέει και καθοδηγεί έναν μέλλοντα ιεραπόστολο

Πρόσφατα η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Ελληνορθοδόξου Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής απεφάσισε την αγιοκατάταξη του ηρωικού και ανεπανάληπτου Γέροντα Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου. Το γεγονός αυτό δεν είναι μια απλή πράξη αλλά μεταδίδει μηνύματα και αρετές που στολίζουν κάθε ανθρώπινη ύπαρξη με τις χάρες και τα αγιαστικά νάματα της ουρανού παρουσίας. Μια κατάσταση που στο τέλος μεταμορφώνει και ανακαινίζει τον άνθρωπο καθοριστικά. Αυτή η αγιοκατάταξη μάς επιτρέπει σήμερα να γράψουμε και να τονίσουμε το θυσιαστικό πνεύμα που οδήγησε τον Άγιο παρόλο ότι ήταν μεν μόλις 59 ετών, είχε όμως ασθένειες που τον ταλαιπω-

ρούσαν και τον βασάνιζαν ίσως για την εγκατάλειψη αυτού του τόσο πρωτοποριακού έργου της εποχής εκείνης. Όμως ο Άγιος ήταν αποφασισμένος και πεπεισμένος ότι τίποτε άλλο δεν ήθελε να κάνει στη ζωή του. Μόνη του έγνοια ήταν πώς να μεταδοθεί η Ορθοδοξία στα πέρατα της οικουμένης.

Σε παλαιότερες μελέτες μου ασχολήθηκα εκτενώς για τη βαθιά και ειλικρινή του επιθυμία να θυσιάσει τα πάντα, την καλοπέραση και άνεση στον χώρο της Μονής Πετράκη που είχε όταν βρισκόταν εκεί. Στις μελέτες μου λοιπόν αυτές έδωσα πρωτότυπες πληροφορίες και αυθεντικά στοιχεία που δικαιολογούσαν άνετα την πρόσφατη απόφαση του Πατριαρχείου Αλεξαν-

δρείας για την αγιοκατάταξή του στο Αγιολόγιο της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Ήδη όλα σχεδόν τα πρόσωπα που συνεργάστηκαν μαζί του δεν ζουν. Και ο Άγιος Γέροντάς είχε τόση αγάπη και φιλανθρωπία που εμπνεύστηκε από ένα αριθμό αγίων που του συμπαρίσταντο καθ' όλη τη διάρκεια της 12ετούς εργασίας στον χώρο της Ιεραποστολής. Πίστεψε βαθιά ότι χωρίς τις αρετές της αγάπης, της ταπείνωσης, της θυσίας δεν θα μπορούσε να εκπληρώσει την υπόσχεση που έδωσε ότι ο ίδιος δεν ενδιαφερόταν καθόλου για το προσωπικό του ανέβασμα αλλά για την εντολή του Κυρίου «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη». Αυτό ήταν το μυστήριο και η αποστολή του εαυτού του εξ ολοκλήρου: να υπηρετήσει τον διπλανό και τον πλησίον του της οποιασδήποτε καταγωγής ή προέλευσης.

Δεν ήταν δυνατό να τον γνωρίσω προσωπικά λόγω του νεαρού της ηλικίας μου, όμως διαβάζοντας τα νέα της εποχής εκείνης, ενθουσιάστηκα τόσο που τελικά γίναμε φίλοι εξ αποστάσεως και προέβλεψε ότι θα τον διαδεχθώ με τα εξής λόγια. «Λοιπόν, αγαπητέ μου Ανδρέα, τράβηξε εμπρός με τη χάριν και βοήθειαν του Χριστού μας. Αν ο Κύριος μ' αφήσει να εργασθώ 8-10 χρόνια εδώ, θα είμαι ευτυχής να παραδώσω σε σένα, τον Ανδρέα Τηλλυρίδη από

την Λεμεσό της Κύπρου την συνέχειαν του ιερού έργου». Σύμπτωση ή πρόνοια Θεού; Ακόμα φωτισμένος από τον ουρανό ήταν σε θέση από τότε να επικοινωνεί και να εμπνέεται από το πνεύμα της αγιότητας. Πόσο ευλογημένη ήταν αυτή η εμπνευση σε μένα όταν μόλις είχα κλείσει τα δεκαπέντε μου χρόνια. Βρίσκομαι ακόμα μέσα στον βαθύ ωκεανό των ανεξερεύνητων βουλών του ίδιου του Θεού. Σκέφτηκα ότι τελικά για να αντιληφθούμε πόσο ο Θεός μάς επισκέπτεται μ' ένα μυστικό τρόπο ως τον αφήσουμε να εργασθεί μέσα μας θαυματουργικά.

Αυτή την στιγμή ταξιδεύω σε μια από τις ανεξερεύνητες περιοχές της Κένυας που βρίσκεται στα σύνορα Αιθιοπίας, Σουδάν, Ουγκάντας και Σομαλίας. Να ήταν κι αυτό το γεγονός μέσα στο σχέδιο του Θεού ώστε να πληροφορηθώ για την αναχώρηση του αειμνήστου τώρα και στους ουραμούς ευρισκομένου Γέροντα Αμφιλοχίου Τσούκου, που μας συνδέει μια πολύ σημαντική στιγμή στο χώρο της Ιεραποστολής, εκεί δηλαδή που έγινε η γνωριμία μας. Φαίνεται εκείνες τις μέρες ότι αισθανόμουνά έντονη την επιθυμία να επικοινωνήσω μαζί του. Τηλεφώνουσα αλλά δεν είχα καμμία απάντηση και συνέχισα το ταξίδι μου με τη σκέψη ότι κι αυτό ήταν μέσα στο σχέδιο του Θεού.

**Ο μακαριστός Γέροντας Αμφιλόχιος στην Κένυα
με τον νεαρό Ανδρέα Τηλλυρίδη, νυν Μητροπολίτη Ναϊρόμπι**

Με τον αείμνηστο και θαυμασίο Γέροντα Αμφιλόχιο συναντηθήκαμε γύρω στη δεκαετία του '80 όταν κι εγώ οδοιπορούσα ήδη στον χώρο της Ιεραποστολής όπου κι εκείνος ήδη είχε υπηρετήσει και ακολούθησε τον Άγιο τώρα Χρυσόστομο, πρωτοπόρο της Εξωτερικής Ιεραποστολής στην Αφρικανική Ήπειρο. Και η ιστορία συνεχίστηκε έτσι ακριβώς όπως προφήτευσε και προέβλεψε ο Άγιος Χρυσόστομος. Εγκατασταθήκαμε και οι δυο μας στο σπιτάκι που έκτισε ο ίδιος ο Άγιος όπου έμεινε όλα τα χρόνια της εκεί διακονίας του στον περίβολο των Αγίων Αναργύρων στην πρωτεύουσα της Κένυας, Ναϊρόμπι. Εκεί λοιπόν στο σπιτάκι αυτό που ο πρωτοπόρος Άγιος τώρα Χρυσόστομος έστησε το κέντρο του, για να πορευθεί στη συνέχεια εκτός

από την Κένυα στο Ζαΐρ (Κονγκό). Μέσα σ' αυτό λοιπόν το ίδιο σπιτάκι ο Γέροντας Αμφιλόχιος κι εγώ νεαρός τότε και άπειρος έμαθα τι σημαίνει αγάπη και θυσία για τον διπλανό μου τον πλησίον μου και τον περιφρονημένο.

Ο Γέροντας Αμφιλόχιος θα μπορούσα να πω ότι υπήρξε για μένα ο δάσκαλός μου, ο πνευματικός μου πατέρας, ο ταπεινός και πράος, που πραγματικά τον είχα ανάγκη στο ξεκίνημά μου στον χώρο της Ιεραποστολής. Και το πιο σημαντικό, εκείνος μαθήτευσε δύο φορές κοντά στον Άγιο Χρυσόστομο, αφού την περίοδο 1968-69 βρισκόταν εδώ με μια άλλη μέλλουσα Αγία την Γαβριηλία. Να σημειώσω εδώ ότι παρών ήταν και ο π. Παύλος Νικηταράς προηγούμενος της Μονής Πάτμου

και όλοι μας είχαμε αυτή τη μεγάλη ευλογία να ξεκινήσουμε το ιεραποστολικό μας ταξίδι με την ευχή του Γέροντα και σήμερα Αγίου Αμφιλόχιου της Πάτμου. Τι να γράψω όταν σκέφτομαι ότι έζησα κι εγώ κάποιες στιγμές μαζί με όλους, ιδιαίτερα με τον Γέροντα Αμφιλόχιο.

Εκείνος ήταν ήδη έμπειρος κι εγώ ένας νέος στον στρατό της ειρήνης για την νέα περίοδο που μάς άφησε ο Άγιος Χρυσόστομος, θυμάμαι έντονα τις πρώτες εμπειρίες μου όταν σαν κατηχητής έκανα τις πρώτες προσπάθειες στην Λαϊκίπια με τους Μασάι και τους Τουρκάνα, έκανα αυτή την προσπάθεια μόνος μου καθισμένος κάτω από ένα δένδρο με μεταφραστή τον τυφλό Παύλο που μιλούσε άπταιστα την αγγλική και τις τοπικές διαλέκτους των διαφόρων φυλών της περιοχής. Ο Γέροντας Αμφιλόχιος ήταν εκείνος που έκανε τις πρώτες ομαδικές βαπτίσεις. Αν δεν με απατά η μνήμη μου περίπου 150 άτομα και μετά ακολούθησαν οι ομαδικοί εκκλησιαστικοί γάμοι. Ήταν πολύ φυσικό να γίνω ο νονός όλων και ο κουμπάρος στην προκειμένη περίπτωση. Θυμάμαι ακόμα έντονα στη μνήμη μου ότι ο Γέροντας Αμφιλόχιος ήταν συγκλονισμένος απ' αυτό το γεγονός αφού γινόταν για πρώτη φορά στην ιστορία των διαφόρων φυλών της περιοχής. Ακόμα μού έρχονται στη

σκέψη μου τα λόγια, οι σκέψεις και τα συναισθήματά του μέσα στο μακρινό και ιστορικό ταξίδι.

Μου έλεγε χαρακτηριστικά: «Ανδρέα μου, σήμερα γεύτηκα έντονα μέσα στην καρδιά μου, την άπειρη αγάπη του Θεού προς τον άνθρωπο. Περίμεναν είκοσι αιώνες για να φθάσει κοντά τους ο Χριστός και η Ορθοδοξία. Αυτό δείχνει πόσο ο Θεός αγαπά τα δημιουργήματά του, τις υπάρξεις αυτές που σήμερα έγιναν παιδιά δικά Του, άγγελοι εδώ στη γη, με τα ίδια τα μάτια της ψυχής τους άγγισαν για πρώτη φορά την θεία αυτή διδασκαλία της αγάπης, της συγχώρησης, της ταπεινοφροσύνης και της υπακοής».

Οι μέρες μας περνούσαν ήσυχα και εφ' όσον μέναμε μαζί στο ίδιο σπιτάκι του Αγίου Χρυσοστόμου δεν περνούσε στιγμή που δεν τον αναφέραμε. Νομίζαμε ότι ήταν εκεί μαζί μας και περιφερόταν γύρω μας αφού απ' εκεί ξεκίνησε ο ίδιος τον φωτισμό των αδελφών μας όχι μόνο της Κένυας αλλά και στις άλλες χώρες της Αφρικής, Ουγκάντα, Τανζανία, Ζαΐρ κ.τ.λ.

Έτσι με τον Γέροντα Αμφιλόχιο περνούσαμε στιγμές ανεπανάληπτες αφού ο ίδιος αγαπούσε ιδιαίτερα τις ακολουθίες και είχαμε δίπλα μας τον Καθεδρικό ναό των Αγίων Αναργύρων, έτσι εκείνος λειτουργός κι εγώ ψάλτης. Ζούσαμε θα έλεγα μια

αγγάλιον εἰς τὰ Σουαχίλικα. Ἐχω Ἁγία Γραφή εἰς τὰ Σουαχίλικα.
Ἐπάρχουν ὅμως μερικά λέξεις τῶν ἑπέων θέλω νά μεῦ γράφητε Ἑλλη-
νιστί τήν προφοράν, καθὼς ἐπίσης καί τὰ εἰσαγωγικά τοῦ ἱεροῦ
εὐαγγελίου (καί ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι... Σοφία ἔρθει ἀκούσασμεν...
κ.τ.λ.) Συγνώμην, διότι θά σᾶς βάλω εἰς κόπον.

Σά προσκυνήματα μου εἰς τόν Σεβασμιότατον.

Ἄφελφικούς ἀσπασμούς εἰς ὅλας τὰς ἀδελφάς καί τοὺς ἀδελφούς
καὶ κροσμημένους, εἰς τόν κ. Πρέσβυν καί τήν κ. Παπαδοπούλου, τήν
δεσποινίδα Κικήν, τόν Καναδόν, εἰς τόν ὁποῖον θά γράφω ἰδιαιτέρως,
καί εἰς ὅλους τοὺς Ἰθαγενεῖς Πατέρας, ἀδελφούς καί ἀδελφάς μας.
Ὁ Γέροντας, ὁ Π. Παῦλος, ὁ Ἅγιος Καθηγούμενος, καί λοιποὶ πατέ-
ρες καί ἀδελφοί, σᾶς ἀσπάζονται ἐν Κυρίῳ.

Ὅλοι οἱ μαθηταὶ τῆς Πατριάρχης, ἀσπάζονται τήν δεξιάν σας.

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
καί υἱᾶς ἀγάπης,

Ἐν Πάτμῳ τῆ 23 Μαρτίου 1969. ἀσπάζόμενος τήν δεξιάν σας.

Ἱερογ. Ἀμφιλόχιος Γουλι

Ἐχω ἀμφιβόλιον
διὰ τήν προφοράν τῶν κατωτέρω λέξεων:

- 1) jəoni
- 2) akaja
- 3) Pascha
- 4) alipokujja
- 5) makalira (εἶναι δύο λέξεις ἢ μία;).

(Βαγγέλιον Ἑσπερινῶν Ἁνακλίσεων
(Ἰωάνν. 21, 19-25) -

Μί βυγκυρίτε ἱεράκια διότι ἐγὼ γράφω εἰς ἱερογραφίαν.
Ποῦ μινεῖτε ἀλλοθεῖς ὑπερβαίνει καί γράφω εἰς μαθηταί μου.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΑΡΟΥΣΑΣ

Νέα ἔργα τῆς Αδελφότητος στὴν Κ. Τανζανία

Μὲ αἰσθήματα βαθιάς εὐγνω-
μοσύνης καὶ πνευματικῆς χαρᾶς
ἀπευθύνομαι πρὸς ἐσᾶς, τὰ ἀξιο-
τιμα μέλη τῆς Ἀδελφότητος Ὁρθο-
δόξου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς,
οἱ ὁποῖοι μὲ θυσιαστικὴ ἀγάπη
στέκεστε διαρκῶς στὸ πλευρὸ τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρούσας καὶ
Κεντρικῆς Τανζανίας. Ἡ ἱεραπο-
στολή στὴν καρδιὰ τῆς Τανζανίας
εἶναι καθημερινὸς ἀγῶνας πίστε-
ως, διακονίας καὶ ἔμπρακτης ἀγά-
πης. Εἶναι πορεία μέσα σὲ προκλή-
σεις, ἐλλείψεις καὶ δυσκολίες, ἀλλὰ
ταυτόχρονα εἶναι πορεία γεμάτη
θαύματα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Σὲ
αὐτὸν τὸν ἀγῶνα, ἡ Αδελφότητά
σας ἀποτελεῖ πολύτιμο συνοδοι-
πόρο, στήριγμα καὶ παρηγοριά.

Μὲ τὴ δωρεὰ τῆς Αδελφότητος
κατασκευάστηκαν σπίτια γιὰ τοὺς

ἱερεῖς ποὺ διακονοῦν στὰ χωριά Μα-
σέγκε καὶ Μαπογκόρο. Σὲ περιοχῆς
ὅπου οἱ συνθήκες διαβίωσης εἶναι
ἰδιαίτερα δύσκολες καὶ οἱ βασικὲς
ὑποδομὲς ἐλάχιστες, ἡ ἐξασφάλιση
ἀξιοπρεποῦς κατοικίας γιὰ τὸν Ἱε-
ρέα ἀποτελεῖ ἀναγκαία προϋπόθε-
ση γιὰ τὴ σταθερὴ ποιμαντικὴ πα-
ρουσία τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μέριμνα
αὕτη γιὰ τὴ στήριξη τῶν Ἱερέων καὶ
τὴν ἐδραίωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς
ζωῆς στὰ ἀπομακρυσμένα χωριά
δὲν λειτουργεῖ ἀποσπασματικά,
ἀλλὰ ἐντάσσεται σὲ μιὰ ἐνιαία ἱε-
ραποστολικὴ προοπτικὴ. Σὲ κάθε
νέο ἱεραποστολικὸ ἄνοιγμα σὲ μιὰ
περιοχή, ὁ Ἱερός Ναὸς καὶ ἡ οἰκία
τοῦ Ἱερέως θεμελιώνονται παράλ-
ληλα, ὡς δύο ἀδιάσπαστοι πυλώνες
τῆς ποιμαντικῆς παρουσίας. Ὁ Ναὸς
ἀποτελεῖ τὸ κέντρο τῆς λατρείας

Αγιασμός στο νέο μας σχολείο

καί τῆς μυστηριακῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ κατοικία τοῦ Ἱερέως ἐξασφαλίζει τὴ μόνιμη καὶ ζωντανὴ παρουσία του ἀνάμεσα στὸ ποίμνιο.

Μέσα σὲ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴ λογικὴ τῆς ὀργανωμένης καὶ ὀλοκληρωμένης ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας ἐντάσσεται καὶ τὸ μεγάλο βῆμα ποὺ πραγματοποιοῦμε στὴν πόλη Ντοντόμα, τὴ νέα πρωτεύουσα τῆς χώρας. Ἐκεῖ, ὅπου μέχρι τώρα τὰ Ἱερά Μυστήρια τελοῦνται σὲ παραχωρημένη αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου, ὠρίμασε πλέον ἡ ἀνάγκη νὰ ἀποκτήσει ἡ Ὁρθοδοξία τὸ δικό της πνευματικὸ σπίτι. Ὁ νέος Ναός, μαζὶ μὲ τὸ Βαπτιστήριον, τὴν κατοικία τοῦ ἐφημερίου καὶ τοὺς ἀπαραίτητους βοηθητικούς χώρους, χτίζεται μὲ τὴ γενναιόδωρη δωρεὰ τῆς Ἀδελφότητος καὶ θὰ ἀποτελέσει κέντρο λατρείας καὶ κατηχήσεως, ἀλλὰ καὶ σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ

τὸν διάλογο, τὴν φιλανθρωπία καὶ τὴν πνευματικὴ στήριξη τῶν ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν καὶ ἐργάζονται στὴν πρωτεύουσα, ἐγκαθιδρύοντας τὴν θεσμικὴ παρουσία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας στὸ διοικητικὸ καὶ πνευματικὸ κέντρο τῆς χώρας. Σὲ μιὰ πόλη ὅπου λαμβάνονται οἱ σημαντικότερες ἀποφάσεις γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου, ἡ Ὁρθοδοξία καλεῖται νὰ καταθέσει τὴ μαρτυρία τῆς μὲ νηφαλιότητα, θεολογικὴ πληρότητα καὶ πνεῦμα διακονίας.

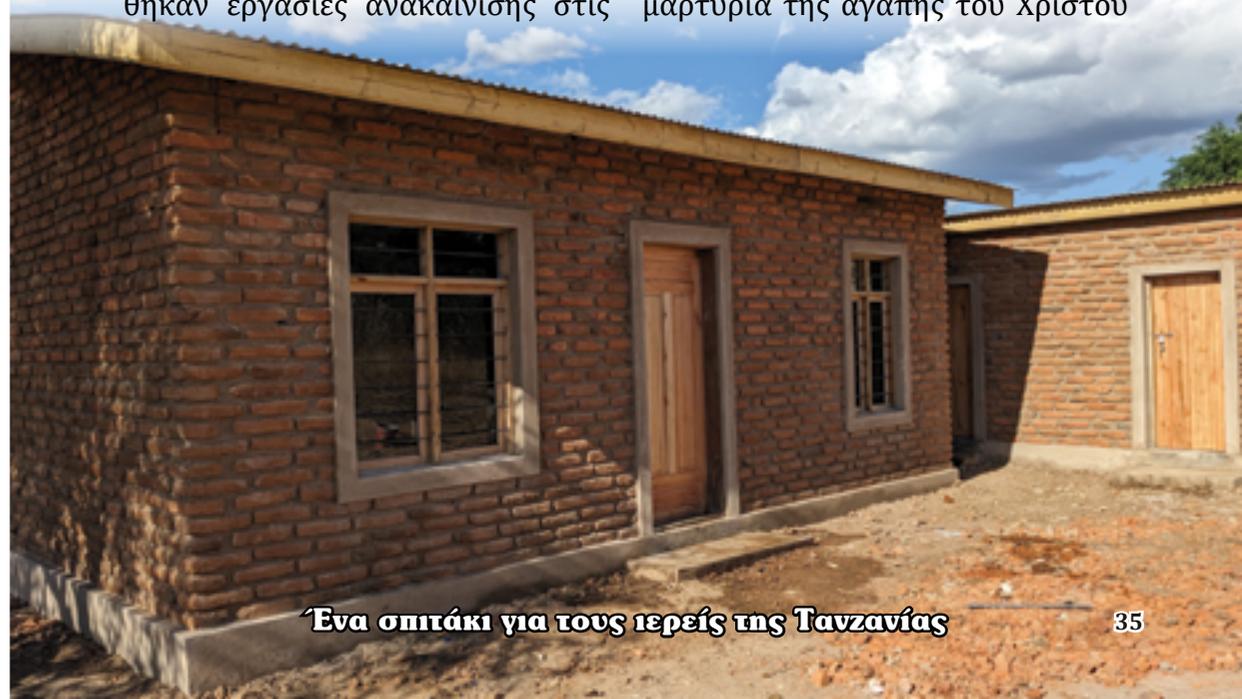
Παράλληλα, μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ συνεχίζονται οἱ ἐργασίες ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας στὴν Ἀρουῖσα, ἓνα ἔργο ποὺ προχωρᾷ μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἀδελφότητος. Ὁ Καθεδρικός Ναός προορίζεται νὰ γίνῃ ἡ καρδιά τῆς Ὁρθόδοξης ζωῆς στὴν περιοχή, τὸ πνευματικὸ κέντρο ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ ἀρδεύεται ὀλόκληρη

ἡ ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα στὴν Κεντρικὴ Τανζανία. Μέχρι στιγμῆς ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ἡ οἰκοδομικὴ δομὴ, ἀπομένει ἡ σκεπὴ, ἐνῶ ταυτόχρονα πραγματοποιοῦνται οἱ ἐργασίες σοβατίσματος καὶ ἐσωτερικῆς προετοιμασίας. Ὁ δρόμος μέχρι τὴν ὀλοκλήρωση εἶναι ἀκόμη μακρὺς, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη σας μᾶς δίνει δύναμη νὰ συνεχίζουμε μὲ σταθερὰ βήματα.

Τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο, ὅμως, δὲν περιορίζεται στὴν ἀνέγερση ναῶν. Ἐπεκτείνεται δυναμικὰ καὶ στὸν τομέα τῆς παιδείας, γιατί γνωρίζουμε ὅτι ἡ γνώση, ὅταν συνοδεύεται ἀπὸ πίστη καὶ ἦθος, μεταμορφώνει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν κοινωνία. Μὲ τὴ χρηματοδότηση τῆς Ἀδελφότητος δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ αἴθουσα καθηγητῶν στὸ σχολεῖο τοῦ χωριοῦ Ἰμπόγκο, ἐνῶ παράλληλα ὀλοκληρώθηκαν ἐργασίες ἀνακαίνισης στὶς

ὑπόλοιπες αἴθουσες. Μὲ τὴ στήριξή σας θὰ διανοιχθεῖ ἐπίσης γεώτρηση γιὰ πόσιμο νερό, δίνοντας στὰ παιδιά τὴν δυνατότητα νὰ πίνουν καθαρὸ νερὸ καὶ νὰ συνεχίζουν τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν μάθηση.

Ἐξίσου πολὺτιμη εἶναι καὶ ἡ σταθερὴ μηνιαία χρηματοδότηση τῆς πολυκλινικῆς στὸ Ἱεραποστολικὸ Κέντρο τῆς Ἰρίνγκα. Ἡ πολυκλινικὴ ἀποτελεῖ μοναδικὴ ἐστία δωρεὰν ἱατροφαρμακευτικῆς περίθαλψης γιὰ χιλιάδες ἀνθρώπους, ἀνεξαρτήτως φυλῆς ἢ θρησκείματος, σὲ μιὰ περιοχή ὅπου οἱ ἀποστάσεις εἶναι μεγάλες καὶ οἱ ἱατρικὲς δομὲς ἐλάχιστες. Μὲ φαρμακεῖο, παθολογικὸ καὶ παιδιατρικὸ τμήμα, μικροβιολογικὸ ἐργαστήριον καὶ γυναικολογικὴ φροντίδα, ἡ πολυκλινικὴ γίνεται καθημερινὰ τόπος ἀνακούφισης τοῦ πόνου καὶ ζωντανῆ μαρτυρίας τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ

Ἐνα σπιτάκι γιὰ τοὺς ἱερεῖς τῆς Τανζανίας

πρὸς κάθε πάσχοντα ἀδελφό.

Μέσα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα, στρέφουμε φυσικὰ καὶ τὸ βλέμμα μας πρὸς τὸ μέλλον. Θέλουμε νὰ μοιραστοῦμε μαζί σας ἓνα ἀκόμη ὄραμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὸ ὁποῖο ἐμπιστευόμαστε στὴ θεία πρόνοια καὶ προσβλέπουμε στὴν δική σας ἀγάπη καὶ συμπαράσταση.

Στὸν χῶρο τοῦ Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου τῆς Ἀρούσας, πλησίον τοῦ Ἐπισκοπεῖου καὶ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας, ὁραματιζόμαστε τὴν ἀνέγερση ἑνὸς πολυδύναμου πνευματικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ κέντρου, ἑνὸς τόπου ζωντανοῦ, ὅπου τὸ καλοκαίρι θὰ γεμίζει ἀπὸ τὶς φωνὲς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων ποὺ θὰ συμμετέχουν σὲ κατασκηνωτικὲς δραστηριότητες, ἐνῶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ὑπόλοιπου ἔτους θὰ φιλοξενεῖ Θεολογικὸ Σεμινάριο, κέντρο ἐκμάθησης ἐκκλησιαστικῶν τεχνῶν καὶ Τεχνικὴ Σχολή.

Ἡ Τεχνικὴ Σχολὴ στοχεύει νὰ δώσει στὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια δεξιότητες ποὺ θὰ τοὺς συνοδεύουν σὲ ὅλη τους τὴ ζωὴ. Τὰ ἀγόρια θὰ διδάσκονται ξυλουργικὴ, ἠλεκτρολογία, χρῆση ὑπολογιστῶν καὶ βασικὲς τεχνικὲς κατασκευῶν, ἐνῶ τὰ κορίτσια θὰ ἐκπαιδεύονται στὴ ραπτική, τὴ μαγειρικὴ καὶ σὲ ἄλλες πρακτικὲς τέχνες. Παράλληλα, τὸ Θεολογικὸ Σεμινάριο θὰ ἀποτελέσει τὸν πνευματικὸ πυρῆνα τοῦ

ὄλου ἐγχειρήματος, καλλιεργῶντας νέους καὶ νέες μὲ ὀρθόδοξο φρόνημα, ἀγάπη γιὰ τὴ διακονία καὶ ζῆλο γιὰ τὴν Ἱεραποστολή. Ἡ συνύπαρξη σχολῆς καὶ σεμιναρίου διαμορφώνει προσωπικότητες ἱκανὰ κατηρτισμένες ὥστε νὰ προσφέρουν στὴν κοινωνία καὶ νὰ δημιουργήσουν ἓνα καλύτερο μέλλον.

Ἡ δημιουργία κοιτῶνων θὰ ἐπιτρέψει στὰ παιδιά νὰ ζοῦν σὲ ὀργανωμένο κοινοβιακὸ περιβάλλον, ὅπου θὰ συμμετέχουν στὶς ἱερὲς ἀκολουθίες, θὰ μαθαίνουν νὰ συνεργάζονται, νὰ σέβονται τοὺς κανόνες καὶ νὰ ἀναπτύσσουν πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ ὠριμότητα. Ἡ ζωὴ τους θὰ εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν πίστη, τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν πρακτικὴ κατάρτιση.

Μὲ τὴ δική σας ἀγάπη καὶ τὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, συνεχίζουμε τὴ διακονία μας, γνωρίζοντας ὅτι τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο δὲν εἶναι ἀνθρώπινο, ἀλλὰ καρπὸς τῆς ἐνότητος, τῆς θυσίας καὶ τῆς προσευχῆς ὅλων μας. Ἡ πολύτιμη συμβολὴ σας ἐνισχύει τὴν Ὀρθόδοξη μαρτυρία καὶ καθιστᾷ τὴν παρουσία τῆς Ἐκκλησίας ζωντανή, ἐνεργὴ καὶ καρποφόρα στὴν καρδιά τῆς Ἀφρικῆς. Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ γιὰ ὅσα προσφέρετε, ὥστε το φῶς τοῦ Χριστοῦ νὰ λάμπει σὲ κάθε γωνιὰ τοῦ κόσμου.

† **Ο Αρούσας Αγαθόνικος**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΑΛΑΟΥΙ (ΛΙΛΟΝΓΚΟΥΕ)

Ευχαριστούμε για το νέο πηγάδι

Αγαπητοὶ φίλοι τῆς Ἱεραποστολῆς,
Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε.

Δόξα τῷ Θεῷ ποὺ μας ἀξίωσε, μετὰ τὴ Χάρη Του, νὰ προσφέρουμε εσεῖς καὶ εμεῖς ἔλεος στους ἐδῶ ἐνδεεῖς ἀδελφούς μας, μέσω τῆς νέας γεώτρησης ποὺ εγκαινιάσαμε προ ὀλίγων ἡμερῶν στὴν ἐνορία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, στὴν περιοχή Μιγκόου.

Μετὰ τὴ δοξολογία πρὸς τὸν Δοτήρα παντός ἀγαθοῦ Κύριον, οφείλουμε νὰ σας εὐχαριστήσουμε γι' αὐτὴ τὴν εὐσπλαχνία ποὺ ἐπιδείξατε πρὸς τοὺς ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ χρηματοδοτώντας τὸ ἔργο αὐτό, πρωτοστατούντος βεβαίως, ὡς ἐπληροφόρημεν, τοῦ π. Αναστασίου Κοντολέοντος, τὸν ὁποῖον ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦμε.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ περιπόθητοι, εὐχαριστώντας υμᾶς καὶ

πάλιν, πληροφοροῦμε τὴν ἀγάπη σας ὅτι καὶ ἄλλες ἐνορίες προσδοκοῦν τὸ καθαρὸ νερό. Συνεχίσατε, λοιπόν, παρακαλοῦμε, νὰ ἐπιδεικνύετε ἔλεος, ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν περίοδο αὐτή.

Τέλος, νὰ γνωρίζετε ὅτι μετὰ τις πέντε χιλιάδες ευρώ ποὺ κοστίζει ἡ κάθε γεώτρηση, δὲν προσφέρετε μόνο καθαρὸ νερό σε χιλιάδες ἐμπερίστατους ἀνθρώπους, ἀλλὰ γίνεστε συνεργοὶ τοῦ Θεοῦ στὸ ἔργο Του γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων ποὺ βρίσκονται στὸ σκότος τῆς πλάνης καὶ τῶν δεισδιαιμονιῶν. Κάθε γεώτρηση γίνεται ἓνας «κράχτης» ποὺ προσελκύει νέα μέλη στὴν Ἐκκλησία Του, ἡ ὁποία εἶναι, ὅπως γνωρίζετε, ἡ Κιβωτὸς τῆς Σωτηρίας.

Μετὰ πολλῶν εὐχῶν
† **Ο Λιλόνγκουε Φώτιος**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΝΙΓΗΡΙΑΣ

Ποιμαντική Παρουσία και Διακονία

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νιγηρίας κ. Νικόδημος, φέρνοντας πάντοτε τις πατρικές ευλογίες, τις προσευχές και τη διαρκή στήριξη του Πάπα και Πατριάρχου Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής κ.κ. Θεοδώρου Β΄, το Σάββατο 28 Φεβρουαρίου και την Κυριακή 1η Μαρτίου 2026 πραγματοποίησε ποιμαντική επίσκεψη στις Ορθόδοξες κοινότητες των πολιτειών Imo και Anambra, με κορύφωση τον εορτασμό της Κυριακής της Ορθοδοξίας.

Την Κυριακή της Ορθοδοξίας, στην Ορθόδοξη Κοινότητα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στο Uli της Ihiala (Anambra State), τελέσθηκε η Θεία Λειτουργία μέσα σε κλίμα κατάνυξης και πνευματικής ευφροσύνης. Οι ιερείς της ιεραποστολής, σιωπη-

λοί και ταπεινοί εργάτες του Ευαγγελίου, πλαισίωσαν τον ποιμενάρχη τους με αφοσίωση, ενώ εκατοντάδες πιστοί, παιδιά, νέοι και οικογένειες συμμετείχαν ενεργά στη λατρευτική σύναξη. Η ζωντανή παρουσία τους υπήρξε η πιο αυθεντική μαρτυρία ότι η πίστη μεταδίδεται ως βίωμα και κοινή πορεία.

Η εορτή της Ορθοδοξίας, ημέρα ομολογίας και ενότητας, έλαβε ουσιαστικό περιεχόμενο μέσα από την κοινή προσευχή και τη σύμπνοια κλήρου και λαού. Η παρουσία του Σεβασμιωτάτου δεν είχε εθιμοτυπικό χαρακτήρα, αλλά ποιμαντικό. Υπήρξε συνάντηση προσώπων, ενίσχυση των κοινοτήτων και επιβεβαίωση ότι η Εκκλησία οικοδομείται στη σχέση, στη συνεργα-

σία και στη θυσιαστική διακονία.

Την προηγούμενη, ο Σεβασμιώτατος επισκέφθηκε την Ορθόδοξη Κοινότητα του Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου στην Umuofor Owu-Amakohia, στην περιοχή Ikeduru (Imo State), όπου η υποδοχή που του επιφυλάχθηκε υπήρξε θερμή. Ορθόδοξοι και Ρωμαιοκαθολικοί πιστοί, τοπικοί άρχοντες, ιερείς και μοναχές συμμετείχαν με πνεύμα σεβασμού και ειρηνικής συνύπαρξης. Η παρουσία παιδιών και νέων προσέδωσε ιδιαίτερη ελπίδα, υπενθυμίζοντας ότι το μέλλον της Εκκλησίας θεμελιώνεται στη σωστή κατήχηση και στη

ζωντανή εμπειρία της κοινότητας.

Στο πλαίσιο της επισκέψεως αυτής, με πρωτοβουλία του πατρός Χρυσοστόμου Onyekakeyah, ο οποίος διακονεί στην Ελληνορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Αμερικής ως Συντονιστής Προγραμμάτων Ιεραποστολής και Ανάπτυξης, τελέσθηκε επιμνημόσυνη δέηση στον τάφο της μακαριστής μητέρας του, στον χώρο του Regina Memorial Hospital (RMH). Ακολούθησε ενημέρωση για την πορεία του έργου και ξενάγηση στους χώρους του Νοσοκομείου.

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει στο Regina Memorial Hospital, το

οποίο αποτελεί πηγή ελπίδας για την Umuofor Owu-Amakohia και τα γύρω χωριά, αλλά και έργο ουσιαστικής σημασίας για την Ιερά Μητρόπολη Νιγηρίας, καθώς στην ευρύτερη περιοχή δεν υφίσταται άλλο οργανωμένο νοσηλευτικό ίδρυμα. Ο πατήρ Χρυσόστομος, με προσωπικές θυσίες και βαθιά αίσθηση ευθύνης, εργάζεται ακούραστα για την ολοκλήρωση αυτού του σημαντικού έργου, το οποίο πρόκειται να εξυπηρετήσει χιλιάδες κατοίκους της ευρύτερης περιοχής και να συμβάλει ουσιαστικά στην κάλυψη των αναγκών υγείας τους. Κτηριακά έχει ήδη ολοκληρωθεί και ξεχωρίζει ως σημείο αναφοράς για ολόκληρη την περιοχή, με σκοπό να προσφέ-

ρει ουσιαστική ανακούφιση και να αποτελέσει ζωντανή έκφραση της μέριμνας της Εκκλησίας για τον άνθρωπο.

Οι ημέρες αυτές ανέδειξαν ότι, όταν οι ενορίες παραμένουν ενωμένες στην ορθή πίστη και στην αδελφική στήριξη, η Ιερά Μητρόπολη Νιγηρίας ισχυροποιείται και επιβεβαιώνεται ως ζωντανό και δραστήριο κύτταρο του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Η ποιμαντική παρουσία δεν εξαντλείται σε γεγονότα και τελετές, αλλά μεταμορφώνεται σε σταθερή μαρτυρία πίστεως, ευθύνης και έμπρακτης αγάπης, που δίνει νόημα και προοπτική στην πορεία της Εκκλησίας.

Εκ της Ιεράς Μητροπόλεως

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΠΟΥΚΟΜΠΑΣ

Το νέο σχολείο της Αδελφότητας

Ημέρα μεγάλης χαράς η 25η Ιανουαρίου για την Επισκοπή Μπουκόμπας, με τα Εγκαίνια του νέου Εκπαιδευτηρίου «Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος» στο Κακερέρε της Kyerwa.

Πριν 4 χρόνια η Αδελφότητα Ορθοδόξου Εξωτερικής Ιεραποστολής δέχθηκε επιθυμία εκλεκτού πιστού της Εκκλησίας της Τσεχίας να χρηματοδοτήσει την ανέγερση ενός Σχολείου στην Αφρική. Η Αδελφότητα πρότεινε την Επισκοπή Μπουκόμπας, η οποία επέλεξε την πληθύτερη Ενορία της Επισκοπής, της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού Κακερέρε του νομού Kyerwa της Περιφέρειας Karagwe.

Σε σχέδια του Αρχιτέκτονα Frank Rutemerwa το 2022 ξεκίνησε η ανέγερση του Σχολείου. Την ευθύ-

νη για την αποπεράτωση του έργου ανέλαβε ο ευλαβέστατος Εφημέριος Αιδ. π. Μαθθίας Joakim.

Το 2023 ολοκληρώθηκαν οι 7 αίθουσες και τοποθετήθηκαν φωτοβολταϊκά για αυτόνομη ηλεκτροδότηση με την ευγενική βοήθεια του ηλεκτρολόγου Μηχανικού κ. Χρήστου Παπά από την Άρτα. Το 2024-2025 ξεκίνησε η δοκιμαστική λειτουργία του Νηπιαγωγείου με δύο εκπαιδευτικούς.

Η αρμόδια Επιτροπή Παιδείας του Κράτους επισκέφθηκε επανειλημμένα το Σχολείο και έκανε προτάσεις για τις απαραίτητες ενέργειες για την αδειοδότηση του Σχολείου. Τον περασμένο Νοέμβριο-Δεκέμβριο 2025 έγινε μεγάλη προσπάθεια για την ανέγερση Κουζίνας και Τραπεζαρίας για την επίσημη λειτουργία

του Δημοτικού Σχολείου με την Α' Τάξη με την Άδεια του Κράτους.

Η Επιτροπή Παιδείας της Επισκοπής προσέλαβε Διευθυντή και νέους εκπαιδευτικούς και στις 13/1 ξεκίνησε η Α' Τάξη Σχολείου και το Νηπιαγωγείο του με 50 μαθητές.

Έτσι φθάσαμε την Κυριακή 25 Ιανουαρίου, όταν ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Μπουκόμπας και Δυτικής Τανζανίας κ. Χρυσόστομος επισκέφθηκε την Ενορία. Τέλεσε την Θεία Λειτουργία στο Ναό του Τιμίου Σταυρού, στην οποία συμμετείχαν ο Αρχιερατικός Επιτροπος Αιδ. Πέτρος Theofanos και Ιερείς της Αρχιερατικής Περιφέρειας Kyerwa.

Μετά την Θεία Λειτουργία προπορευομένης της Ιεράς Εικόνας των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου και ψάλλοντας το Απολυτίκιο τους κληρός και λαός πορεύθηκαν στον χώρο του Σχολείου, όπου τελέσθηκε Ο Αγια-

σμός των Εγκαινίων του νέου Σχολείου μέσα σε απέραντη χαρά όλων.

Ο Θεοφ. Επίσκοπος μιλώντας δόξασε τον Κύριο για την αγάπη Του και ευχαρίστησε όλους όσους συνέβαλαν στην ανέγερση του Σχολείου: τον δωρητή κ. Πέτρο Kolencik από την Τσεχία, την Αδελφότητα Ορθόδοξου Εξωτερικής Ιεραποστολής, τον Εφημέριο π. Ματθία, τον αρχιτέκτονα και τον εργολάβο.

Ευχαρίστησε τον Διευθυντή κ. Βασίλη Athanasios, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και ζήτησε από όλους να στηρίζουν το νέο Σχολείο που θα είναι μια διαρκή δοξολογία προς τον Μεγάλο Διδάσκαλο Ιησού Χριστό, μια διαρκή ομολογία της Ορθόδοξου Εκκλησίας μας και μια διαρκή προετοιμασία παιδιών για να γίνουν τα αυριανά άξια στελέχη της Εκκλησίας μας!

Εκ της Ιεράς Επισκοπής

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΠΕΝΙΝ & ΤΟΓΚΟ

Μια ζωή πεταμένη στο κάδο των σκουπιδιών

Στη σιωπή της νύχτας, όταν όλα φαίνονται να έχουν κοιμηθεί και κανείς δεν παρατηρεί πλέον τίποτε, υπάρχουν όμως κάποιες ζωές που αλλάζουν δραστικά. Εκεί που το σκοτάδι της φτώχειας στην Αφρική σβήνει τα πάντα και ο φόβος γεμίζει τα πάντα, τα παιδιά μένουν μόνα τους μπροστά στο αδιανόητο, εγκαταλειμμένα χωρίς βοήθεια.

Σε αυτή τη βαριά και αδιάφορη σιωπή, ξεκινά η ιστορία της μικρής Barbara, μια ιστορία η οποία σήμερα μας καλεί όλους να δείξουμε την ανθρωπιά και τη συμπόνια μας ως γονείς, αδέρφια και φίλοι.

Είναι δύο τα ξημερώματα. Το σκοτάδι καλύπτει την πόλη Λομέ, πρωτεύουσα του Τόγκο, με μια βαριά σιωπή. Σε μια γειτονιά γνωστή

για την επικινδυνότητά της, οι δρόμοι είναι έρημοι, οι σκιές επιμηκύνονται και κάθε ήχος γίνεται απειλή. Στην καρδιά αυτού του σκοταδιού, μία πολύ μικρή φιγούρα υψώνει τη φωνή της και κλαίει. Η Barbara είναι μόλις δύο ετών.

Σε αυτή την ηλικία, ένα παιδί θα έπρεπε να κοιμάται γαλήνια, λικνισμένο από την καθησυχαστική φωνή των γονιών του, προστατευμένο από τη ζεστή αγκαλιά και τα τρυφερά χέρια τους. Αλλά εκείνη τη νύχτα, η Barbara ήταν μόνη, καθισμένη στην άκρη του δρόμου ασυνόδευτη, εκτεθειμένη σε κάθε κίνδυνο, ανίκανη να καταλάβει γιατί ο κόσμος την είχε εγκαταλείψει. Ο φόβος και η σιωπή της νύχτας ήταν η μοναδική της συνόδος.

Μέσα στη σιωπή της νύχτας, μακριά από τα βλέμματα των ανθρώπων αλλά όχι από το θείο βλέμμα, είχαν πετάξει τη Βαρβάρρα στους κάδους ανακύκλωσης σαν σκουπίδια. Για ποιο λόγο; Κανείς δεν ξέρει ακόμα. Μάλλον οι γονείς της δεν είχαν τη δυνατότητα να σηκώσουν πλέον το βάρος της διατροφής της και της φτώχειας, με μόνη λύση να εγκαταλείψουν τη μικρή στους δρόμους απροστάτευτη.

Μέσα στην απογοήτευση όμως, βγήκε φως για τη Βαρβάρρα. Ένας καλός Σαμαρείτης που περνούσε από εκεί άκουσε τις απελπιστικές κραυγές της και πλησίασε. Έκπληκτος, αποφάσισε να δράσει με τη βοήθεια άλλων. Το αγγελουδάκι μεταφέρθηκε στο αστυνομικό τμήμα, όπου όμως δεν υπήρχε κατάλληλος χώρος για τη φροντίδα της. Έψαξαν όλη τη νύχτα και στο τέλος σκέφτηκαν πως η ελληνορθόδοξη εκκλησία στο Τόγκο έχει ένα ίδρυμα όπου δίνουν ζεστασιά και χαμόγελα στα παιδιά. Το ορφανοτροφείο μας έγινε καταφύγιο για τη μικρή Βαρβάρρα, η οποία κουβαλούσε μέσα της βαθύ συναισθηματικό σοκ και κούραση από το αδιάκοπο κλάμα της. Μικρή μεν, αλλά όλη αυτή η κατάσταση αφήνει πληγή και πόνο που μπορεί να της προκαλεί ψυχική αναταραχή και ανασφάλεια.

Η Βαρβάρρα χρειάζεται τη βοή-

θειά σας, γιατί πρέπει να πάμε στον παιδίατρο, να την ταΐζουμε και να της παρέχουμε κάθε φροντίδα για να μεγαλώσει καλά. Εμείς αδυνατούμε λόγω των πολλών οικονομικών αναγκών της Ιεράς μας Επισκοπής.

Γιατί η Βαρβάρρα χρειάζεται εσάς;

Η φροντίδα ενός παιδιού 2 ετών που έχει βιώσει τέτοια εγκατάλειψη απαιτεί συγκεκριμένους πόρους:

- Ψυχολογική υποστήριξη για την ανακούφιση των νυχτερινών τρόμων και του τραύματος από την εγκατάλειψη.
- Προστασία και άνεση: ένα ασφαλές κρεβάτι, ρούχα και όλα τα απαραίτητα για την καθημερινή της ευημερία.
- Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για να την βοηθήσουν να αναπτυχθεί και να εξασφαλίσουν το μέλλον και τη συναισθηματική της σταθερότητα.

Η Βαρβάρρα βρέθηκε μόνη της μέσα στη νύχτα. Σήμερα, ας της προσφέρουμε μαζί τον ήλιο ενός νέου μέλλοντος. Ελάτε να ζεστάνουμε την καρδιά της και να χαμογελά, να πιστεύει ότι ο κόσμος μπορεί να είναι ένας ασφαλής τόπος για την ίδια.

Γίνε ο φύλακας άγγελος της Βαρβάρρας, γίνε το χέρι εκείνο που θα την καθοδηγεί μακριά από τον σκοτεινό δρόμο όπου βρέθηκε.

† **Ο Μπενίν και Τόγκο Αθανάσιος**

Ένα ταξίδι καρδιάς στη Μαδαγασκάρη

Υπάρχουν ταξίδια που γίνονται για αναψυχή, ταξίδια που γίνονται για γνώση και εμπειρίες. Υπάρχουν όμως και κάποια σπάνια ταξίδια που γίνονται για την ψυχή. Ένα τέτοιο ταξίδι είχα την ευλογία να πραγματοποιήσω τον Σεπτέμβριο του 2025 στη μακρινή Μαδαγασκάρη, με σκοπό την προσφορά και την αγάπη προς τον συνάνθρωπο. Σε τόπους όπως η Μαδαγασκάρη, η έννοια της βοήθειας αποκτά μια διάσταση που δύσκολα μπορεί να κατανοήσει κανείς αν δεν τη ζήσει από κοντά. Ο άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με μια αλήθεια βαθιά και ταπεινωτική για την ανθρώπινη υπερηφάνεια. Εκεί αντιλαμβάνεσαι ότι πράγματα που για εμάς θεωρούνται αυτονόητα (ένα ποτήρι καθαρό νερό, ένα τετράδιο για το σχολείο, ένα ζευγάρι παπούτσια) για αυτούς μοιάζουν

σχεδόν με θαύμα.

Η αποστολή αυτή οργανώθηκε για φιλανθρωπικό σκοπό σε συνεργασία με την Ορθόδοξη Ιεραποστολή Βορείου Μαδαγασκάρης, κατόπιν συνεννοήσεως με τον Σεβασμιώτατο πατέρα Ιγνάτιο και τον ακούραστο ιεραπόστολο Κωνσταντίνο Κολιόπουλο. Με την ευλογία και τη στήριξή τους, ένα όνειρο προσφοράς μπόρεσε να γίνει πραγματικότητα.

Η φιλοξενία μου πραγματοποιήθηκε στην πρωτεύουσα της χώρας, το Ανταναναρίβο, στους χώρους της Ιεράς Μητροπόλεως Ανταναναρίβο. Από την πρώτη στιγμή ένιωσα πως δεν βρίσκομαι απλώς σε έναν μακρινό τόπο, αλλά μέσα σε μια μεγάλη πνευματική οικογένεια. Η ζεστασιά των ανθρώπων, η απλότητα και η πίστη τους δημιουργούσαν μια αίσθηση οικειότητας που δύσκολα

περιγράφεται με λόγια. Ο πατέρας Ιγνάτιος προσφέρει μεγάλο έργο στον συνάνθρωπο και την κοινωνία και νιώθω ευλογημένος που βρέθηκα κοντά του.

Δίπλα στην Μητρόπολη υπάρχει το ορφανοτροφείο. Η υποδοχή των παιδιών ήταν κάτι που θα με συνοδεύει σε όλη μου τη ζωή. Μόλις μας αντίκρισαν, έτρεξαν προς το μέρος μας με αυθόρμητο ενθουσιασμό. Γέλια πλημμύρισαν τον χώρο, φωνές χαράς παντού και μικρά χέρια άπλωσαν για να μας αγκαλιάσουν. Δεν μιλούσαμε την ίδια γλώσσα. Δεν είχαμε το ίδιο χρώμα. Και όμως, εκείνη τη στιγμή τίποτε από αυτά δεν είχε την παραμικρή σημασία.

Οι αγκαλιές τους ήταν πιο ζεστές ακόμη και από εκείνες των πιο οικείων μας. Τα χαμόγελά τους ήταν

καθαρά, γεμάτα ελπίδα, αθωότητα και μια αλήθεια που μόνο τα παιδιά γνωρίζουν να εκφράζουν. Παίξαμε μαζί, γελάσαμε, τρέξαμε στην αυλή, και για λίγο ο κόσμος έμοιαζε πιο φωτεινός.

Σε αυτή την αποστολή είχαμε τη χαρά να συμβάλουμε στην κατασκευή δύο πηγαδιών. Θεωρώ πως ένα πηγάδι αποτελεί ίσως το πιο συγκλονιστικό παράδειγμα του πόσο βαθιά μπορεί να αλλάξει η ζωή ενός τόπου μέσα από μια πράξη αγάπης. Είναι ζωή. Είναι υγεία. Είναι αξιοπρέπεια. Είναι λύτρωση από την καθημερινή αγωνία της επιβίωσης. Το νερό που αναβλύζει από τη γη γίνεται πηγή ελπίδας για ένα ολόκληρο χωριό. Για να φτάσουμε εκεί, διανύσαμε μια επίπονη διαδρομή δεκατεσσάρων ωρών, σε δύσβατους

δρόμους που δοκίμαζαν τα όρια της αντοχής μας.

Το πρώτο πηγάδι κατασκευάστηκε στην αυλή ενός σχολείου, δίνοντας στα παιδιά πρόσβαση σε καθαρό νερό. Το δεύτερο δημιουργήθηκε σε ένα χωριό με μεγάλη ανάγκη, όπου οι κάτοικοι αναγκάζονταν να διανύουν μεγάλες αποστάσεις για λίγο νερό.

Εξίσου συγκινητική ήταν και η διανομή της βοήθειας που είχαμε φέρει μαζί μας: σχολικά είδη, τετράδια, μολύβια και γραφική ύλη, ρούχα και υποδήματα για τα παιδιά, παιχνίδια που γέμισαν την αυλή με γέλια και γλυκίσματα που προκάλεσαν βλέμματα έκπληξης και χαράς. Τα μικρά τους μάτια άστραφταν από ενθουσιασμό. Κρατούσαν τα πράγματα στην αγκαλιά τους σαν κάτι πολύτιμο, σαν μια υπόσχεση ότι ο

κόσμος δεν τα έχει ξεχάσει.

Εκεί, μέσα σε αυτή την απλότητα, συνειδητοποιεί κανείς κάτι βαθύ: ότι η πραγματική χαρά δεν κρύβεται στην αφθονία, αλλά στην αγάπη, σε ένα χαμόγελο και μια σφιχτή αγκαλιά. Εκεί είναι που νιώθεις ότι η χαρά της προσφοράς είναι ασύγκριτα ανώτερη από τη χαρά της κατοχής.

Το ταξίδι αυτό δεν ήταν απλώς μια φιλανθρωπική δράση. Ήταν μια υπενθύμιση του πόσο ευλογημένοι είμαστε και πόσο μεγάλη ευθύνη συνοδεύει αυτήν την ευλογία. Ακόμη και μια μικρή πράξη προσφοράς μπορεί να αλλάξει ζωές — και πρώτα απ' όλα τη δική μας.

Γιατί τελικά, όταν προσφέρεις, δεν δίνεις απλώς κάτι από τον εαυτό σου. Ανακαλύπτεις τον ίδιο σου τον εαυτό.

Φώτιος Λεγάκης

